Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 274 (4672)
3 ДЕКАБРЬ 1981 й. ПАЙШАНБА
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади
Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

БЕШ ҚИРРАЛИ БЕЛГИ БИЛАН

БУГУН

Давлат комиссияси Қўйлиқдаги экспериментал темир-бетон кўприк конструкциялари заводида ишлаб чиқарилаётган йўл қурилишида ишлатиладиган «ПДН» типидаги плиталарга давлат Сифат белгиси берди.

Бу плиталар буюртмачиларга ғоят манзур бўлди, республика Госстрой СССР Давлат стандартига қарашли стандартлаш ва метрология республика маркази мутахассисларининг юксак баҳосини олди. Корхонада тайёрланаётган плиталар республикамиздаги, Тюмень областидаги йўл қурилишларида ишлатиляпти.

Бу корхонанинг беш қиррали белгиси бўлган еттинчи маҳсулотидир.

М. ФЕЛЬДМАН,
«Узоргтехдорстрой» трести бош метрологи.

МАРРАДАН ЎЗИБ

«СССРнинг 60 йиллигига — 60 зарбдор ҳафталик» шиори остида бошланган социалистик мусобақада актив иштирок этаётган кўн-мўйна заводи коллективи бу йил бошидан қабул қилинган социалистик мажбуриятларни ортиғи билан бажаришга эришмоқда. Корхонада алоҳида бригада ва шахсий мажбурият эгаларининг қўлга киритаётган ютуқлари таҳсинга сазовор бўлмоқда.

Ўтган даврнинг шу кунигача 260 минг ўрнига 614 минг сўмликдан зиёд қўшимча кўн-мўйна маҳсулотлари ишлаб чиқарилди. Кунлик маҳсулот ишлаб чиқаришда «кечаги марра бугунги план» деб билган илғор ишчилардан Рихсибой Раҳмонбердиев, Ҳаким Исроилов ва Ольга Тимохина кабилар ойлик план топшириқларини 130—140 процентдан ошириб бажармоқда.

А. САИДАЛИЕВ.

Шаҳардаги кўпгина корхоналарда мураббийчилик ҳаракати яхши йўлга қўйилган. Тошкент заргарлик заводида ҳам мураббийчилик ҳаракати кучаймоқда. Ушбу суратда заводнинг энг яхши мураббийларидан бири коммунист Шарофиддин Шукуров акс этган. У ўзининг кенжа шогирди Насиба Ҳусановага иш ўргатмоқда.

И. Шоинғомов фотоси.

Пойтахтимизнинг бир куни

● КПСС XXVI съезди қарорлари—ҳаётга

● Бунёдкорлар совғаси

● Умумхалқ шанбалигига тараддуд

ҚУРИЛИШ МАЙДОНЛАРИДА

●

ЖАДАЛ СУРЪАТДА

Тошкент қурилиш Бош бошқармаси 1-уйсозлик комбинатига қарашли 26-бошқарманинг Б. Куон бошлик коммунистик меҳнат бригадаси мамлакатимиз бўйлаб кенг қулоч ёйган «СССРнинг 60 йиллигига— 60 зарбдор ҳафта» ташаббусига қизғин қўшилиб меҳнат қилмоқда. Бригада қурувчилари шу кунларда пойтахтимизнинг Луначарское шоссесининг жанубий томонида беш қаватли 100 хонадонга мўлжалланган турар жой биноси қурилишини жадал суръатда олиб боришмоқда. Бригада Злобин методи асосида ишламоқда.

БУГУН

қурувчилар 2-бошқарманинг монтажчилари билан ҳамкорликда янги истиқомат масканининг 4-қавати конструкцияларини монтажини ниҳоясига етказишди.

Бригада белгиланган иш графигидан ярим ой олдинда бормоқда. Серғайрат қурувчилар ушбу турар жой биносини янги йилгача ҳамшаҳарларимизга туҳфа қилиш учун тер тўкишмоқда.

5 ДЕКАБРЬ— КОММУНИСТИК ШАНБАЛИК КУНИ

СТУДЕНТЛАР ҒАЙРАТ КЎРСАТАДИ

Пойтахтимиз барча корхона ва ташкилотлари, билим юртлари ҳамда олий ўқув юртлари немис-фашист босқинчиларининг Москва остоналарида тор-мор этилишининг 40 йиллиги шарафига ўтказиладиган Коммунистик шанбаликка катта тайёргарлик билан келдилар.

ЭРТАГА

Йўлдош Охунбобоев номидаги медицина билим юртининг 1500 нафар студенти ва ўқитувчиси ана шу шонли меҳнат байрамига камарбаста бўлиб чиқади. Студентлар билим юрти территориясини ободонлаштириш ишларини бажаришда ғайрат кўрсатишади, ўқув корпусида сайқаллаштириш ишларида қатнашишади.

Ёш медиклар шунингдек, Софийская проспекти, Барнаул, Радиальная кўчаларида кенг миқёсда ободонлаштириш ишларини олиб боришади.

— Студентларимизнинг бир қисми, —дейди билим юрти директори ўринбосари Ғ. Тошхўжаев, — Собир Раҳимов район саноат корхоналарида ишлашади. Уларнинг меҳнатидан тушган маблағ тинчлик фондига ўтказилади.

«Учқун» тўқимачилик-галантерея ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи СССРнинг 60 йиллиги шарафига давом этаётган зарбдор ҳафталикларда фаол иштирок этмоқда. Ушбу суратда ҳафталик топшириқларини муддатдан аввал адо этиб, корхонада кўп ва сифатли маҳсулот ишлаб чиқарилишига муносиб ҳисса қўшаётган тўқув цехининг илғор тўқувчиси (чапдан-ўнгга) М. Тожиева, мастер ёрдамчиси Р. Қосимов ва тўқувчи Н. Рухина ўртоқларни кўриб турибсиз.

М. Нуриддинов фотоси.

ЛЕКТОРИЙ ИШ БОШЛАДИ

М. Қориёқубов номидаги ўзбек Давлат филармониясининг болалар музикаси лекторийси совет ва жаҳон илғор музика асарларини кенг пропаганда қилишга бағишланган.

Куни кеча Свердлов концерт залида лекторийнинг янги ўқув йили бошланди.

Ёш тингловчилар Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти лауреати Қуддус Муҳаммадийни қизғин кутиб олдилар. Болалар шоири янги шеърларидан ўқиб берди.

Жозибали қўшиқлари билан музика ихлосмандлари меҳрини қозонган композитор, Ўзбекистон ССР ҳамда ҚҚАССРда хизмат кўрсатган артист Фаттоҳ Назаров ижодий ютуқлари ва режалари ҳақида ҳикоя қилиб берди. Саҳнада унинг «Ватан—бизнинг онамиз», «Дадажоним», «Синф қўшиғи» асарлари янгради. Уларни В. И. Ленин номидаги республика марказий пионер ва ўқувчилар саройининг ашула ва рақс ансамбли (бадиий раҳбари Ҳуршид Воҳидов) иштирокчилари куйладилар.

Композиторнинг оркестр билан фортепьяно учун ёзган концерти солист Гулнора Назарова ижросида янгради.

Музикали лекторий аъзолари Ўзбекистон ССР халқ артисти В. Қодиров билан республикада хизмат кўрсатган артист, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати Ҳ. Саъдиевларнинг ижрочилигидан мамнун бўлдилар. Охунбобоев номидаги ёш томошабинлар театрининг бу етакчи актёрлари атоқли адиб Ғафур Ғуломнинг «Шум бола» пьесасидан саҳналарни моҳирона ижро этдилар.

ТОНГГИ ГАЗЕТАЛАРДА

△ КПСС Марказий Комитети Котлас ва Соликамск целлюлоза-қоғоз комбинатлари коллективларининг ёғоч хом ашёсидан, ёқилғи-энергетика ресурслари ва бошқа моддий ресурслардан тежаб-тергаб ва оқилона фойдаланиш соҳасидаги иш тажрибаси тўғрисидаги масалани кўриб чиқди ва шу масала юзасидан қарор қабул қилди. Мазкур қарорнинг баёни бугун тонгги газеталарда эълон қилинган.

△ 2 декабрь куни Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Пленум Ўзбекистон комсомолининг навбатдаги XXII съездини чақириш тўғрисидаги масалани кўриб чиқди. Ўзбекистон ЛКСМ XXII съездини 1982 йилнинг 30 мартида чақириш тўғрисида қарор қабул қилинди.

КПСС XXVI съезди талаблари асосида комсомолларнинг активлигини, интизоми ва уюшқоқлигини янада ошириш, ички союз ишини такомиллаштириш тўғрисидаги масала муҳокама этилди.

Партия ахбороти

АКТИВ ЙИҒИЛИШИ

Ҳамза район партия активи йиғилиши бўлиб ўтди. Унда район партия комитетининг секретари Д. Мадкаримова бошланғич партия ташкилотларининг Тошкентни коммунистик меҳнат, юксак маданият, намунали жамоат тартиби ўрнатилган шаҳарга айлантириш бўйича олиб бораётган ташкилотчилик ва сиёсий ишлари тўғрисида ҳамда навбатда турган вазифалар ҳақида доклад қилди.

Йиғилишда сўзга чиққан етакчи корхоналар партия комитетларининг секретарлари, хўжалик ва жамоат ташкилотларининг ходимлари районда Тошкентнинг 2000 йиллигига тайёргарлик ишларини кучайтириш борасида конкрет вазифаларни белгилаб олдилар.

Актив йиғилиши муҳокама этилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилди.

УЙЛАР МАНЗУР БЎЛМОҚДА

Шу кунларда пойтахтимизнинг Тракторсозлар массивида трактор заводи ишчилари учун янги уй-жойлар қуриш жадал суръатда давом эттирилмоқда. Қурувчилар фойдаланишга топшираётган истиқомат масканлари завод ишчиларига манзур бўлмоқда. Бригадалар «СССРнинг 60 йиллигига— 60 зарбдор ҳафта» ташаббусига сидқидилдан қўшилиб меҳнат қилмоқдалар. Ана шундай коллективлардан бири Тошкент қурилиш Бош бошқармаси 159-трестига қарашли 8-бошқармасининг В. Шуваров бошлик коммунистик меҳнат бригадаси бўлиб, ушбу бригада қурувчилари 1982 йилнинг январь ойи планини бажариш арафасида туришибди.

БУГУН

қурувчилар 4-Тракторсозлар массивида янги беш қаватли 32 хонадонга мўлжалланган турар жой биносининг умумий қурилиш ишларини ниҳоясига етказдилар. Бригаданинг 18 нафар қурувчиси аралаш касбларда меҳнат қилиб, кунлик нормаларини 20—25 процент ошириб адо этишмоқда.

МАДАНИЯТ УЙЛАРИДА

АКТУАЛ МАВЗУДА

БУГУН

Акмал Икромов районидаги Усмон Юсупов номли маданият уйида «КПСС XXVI съезди қарорлари ҳаётга» лекторийсининг «Съезд қарорлари тантанаси» мавзуига бағишланган машғулоти бўлиб ўтди.

Район «Билим» жамияти лекторлари, пропагандистлар бу ерда йиғилганларга съезд тарихий қарорларининг пойтахтимиз завод ва корхоналарида бажарилиши, ишчилар қўлга киритаётган муваффақиятлар ҳамда СССР 60 йиллигига меҳнаткашларимиз тайёрлаётган меҳнат туҳфалари ҳақида сўзлаб бердилар.

Маданият саройида ана шундай актуал мавзулардаги учрашувлар, кечалар мунтазам ўтказиб турилади. Айниқса, меҳнат ветеранлари, илғор ишчилар ва Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари билан бўлаётган учрашувлар қизиқарли бўлмоқда.

Бу ерда съезд лекторийсидан ташқари, «Қонун номи билан», «Катталарга болалар ҳақида», «Атеист» номли лекторийлар мавжуд бўлиб уларда ишчилар, ёшлар ва маҳаллий истиқоматчилар тез-тез жалб қилиб турилади.

БИР ТАН-БИР ЖОН БЎЛИБ

Октябрь революцияси номидаги тепловозремонти заводи партия комитети йиғилишида Москва остоналарида немис-фашист босқинчилари устидан қозонилган ғалабанинг шонли 40 йиллигига бағишлаб, коммунистик шанбалик ўтказиш масаласи кўриб чиқилди. Партком пўлат қуюв, электр-аппаратлари, асбобсозлик, якорь цехлари ишчи-хизматчиларининг 5 декабрь куни якдиллик билан шанбаликда қатнашиш ташаббусини маъқуллади.

Шу куни корхона бўйича 2100 дан зиёд ишчи-хизматчи, инженер-техник ходимлар ўз иш жойларида унумли меҳнат қиладилар, жаъми 54 минг сўмлик ҳажмида иш бажарилади. Йиғилишда меҳнат коллективлари номидан сўзга чиққан коммунистлар ана шунга азму-қарор қилишди.

Куни кеча ҳамшаҳарларимиз хизматига топширилган «Ганга» магазини ҳар куни харидорларга 40 минг сўмлик хизмат кўрсатади. Магазиннинг катта залларини безашда ўзбек ганч ўймакорлиги услубидан фойдаланилди. Магазиннинг биринчи қаватида республикамиз енгил саноат корхоналарида ишлаб чиқарилган ҳар хил шойи газмол маҳсулотлари билан, иккинчи қаватида Ҳиндистонда ишлаб чиқарилган буюмлар билан савдо қилинади.

СУРАТЛАРДА: магазин залларида.

А. Абалян фотоси.

ИСТЕЪМОЛ БУЮМЛАРИГА— КЕНГ ЙЎЛ

КИЧКИНТОЙЛАРГА МАНЗУР

Шаҳримиздаги «Ташавтоматика» заводида халқ хўжалиги учун белгиланган маҳсулотлардан ташқари, ўндан зиёд номда кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқарилади. Бу ерда тайёрланаётган «ВД—400» маркали болалар велосипеди, айниқса, харидорларга манзур бўлмоқда. Бу велосипед ўзининг мустаҳкамлиги, енгиллиги ҳамда чиройли модели билан кичкинтойлар кўнглини ром этмоқда.

Завод коллективи ана шу велосипедлардан 50 минг дона ишлаб чиқариб, йиллик планни 16 ноябрдаёқ бажарган эди.

БУГУН

планга қўшимча равишда ишлаб чиқарилган ана шу велосипедлар сони икки минг донага етди. Ишчилар янги йил байрамига яна ўн минг дона велосипед ишлаб чиқаришга аҳд қилишган.

РЕСПУБЛИКА БЎЙЛАБ

Косонсой районидаги Куйбишев номли колхознинг автомат телефон станцияси қуввати янги аппаратлар монтаж қилиб бўлингач уч баравар оширилди. Эндиликда станция 2.400 абонентга хизмат кўрсатмоқда. «Узбексвязьстрой» ихтисослаштирилган трестининг мутахассислари АТСни реконструкция қилишга оид ишларни муддатидан илгари бажардилар. Ҳозирги вақтда илғор коллектив Косонсой райони марказидаги алоқа уйи қурилишида графикдан ўзиб ишламоқда.

* * *

Мирзачўл пахта тозалаш саноати ходимлари Польша тўқимачиларига пландагидан бир ярим баравар кўп тола жўнатдилар. Қимматли хом ашё янги ҳосил пахтасидан тайёрланди. Қўриқ пахта тозаловчилари Румыния, Болгария, ГДР, Вьетнам ва бошқа социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг буюртмаларини ҳам ўз вақтида ва аъло сифатли бажармоқдалар.

* * *

Самарқанд озиқ-овқат техникуми талабалари учун ўқув корпуси ёнида очилган ошхона ҳунар ўрганиш учун яхши база бўлиб хизмат қилади. Бўлажак ошпазлар бу ерда мазали овқатланибгина қолмай, амалда ошпазликни ўрганадилар. «Самарқанд химстрой» бирлашмасига қарашли 5-қурилиш-монтаж бошқармаси бинокорлари объектни муддатидан илгари битказиб, ўқувчиларни хушнуд қилдилар.

* * *

Ғалаба районидаги колхоз ва совхозларда кузги шудгорлаш ишлари муддатидан илгари ниҳоясига етди. Механизаторлар юксак меҳнат унумдорлигига эришдилар. Айниқса «Победа», «Ленинград», Энгельс номли колхозларнинг тракторчилари бошқаларга намуна бўлишган. Шудгорлаш вақтида икки яруслик плуглар кенг қўлланилди. Бу плуглар ёрдамида ернинг кўп қисми юмшатилди. Айниқса қаттиқ ерларда биринчи марта ерни чуқур ҳайдашга мўлжалланган махсус механизмлардан кенг фойдаланилди.

Ерларни ҳайдаш вақтида минерал ва органик ўғитлар солинди. Бу эса келгуси мўл ҳосилнинг гаровидир.

* * *

Сурхондарёда карам узиш бошланди. Бу ерда карам август ойида экилган эди. Матлубот кооперацияси ходимлари дастлабки юзлаб тонна сабзавотни Термиз, Денов ва Сариосиё районлари аҳолисига сотиш учун тайёрлаган эдилар. Ҳосилнинг асосий қисмини қиш ойларида йиғиб олиш мўлжалланмоқда. Карам пойиздан тўппа-тўғри область истеъмолчиларигагина эмас, шу билан бирга мамлакатнинг бошқа шаҳарларига ҳам юборилади.

(ЎзТАГ).

Ҳамшаҳарлар сизлар учун

ЯНГИ МАРШРУТ ОЧИЛДИ

Ҳамшаҳарларимизга яна бир транспорт қулайлиги яратилди. Олой бозори билан Бешқайрағоч массиви оралиғида маршрутли такси қатнови йўлга қўйилди. Ана шу 14-маршрутнинг умумий узунлиги ўн километрдан ортиқ. Унинг йўналиши Олой бозоридан бошланиб, Ишчилар шаҳарчаси, Уста Олим кўчаси, «Нукус» кинотеатри, Беруний майдони ва ипакчилик институти ёнидан ўтиб, Ҳамкор, Бекобод, Истироҳат, Муаллим кўчаларигача боради.

Бугунги кунда шаҳримиздаги 2-автотранспорт корхонасининг микроавтобуслари 27 та маршрут бўйлаб қатнамоқда. Улар бир кунда уч мингдан ортиқ йўловчининг йўлини яқин этяпти.

Одоб-ахлоқ ҳикмати
ОҚШОМ СУҲБАТЛАРИ

ЧИН МУҲАББАТ —УМРГА САОДАТ

Шоир Ўткир Рашиднинг ана шу сарлавҳали мақоласида оила, яъни эр-хотин ўртасидаги муҳаббат оиладаги илиқ муносабат, тотувлик, ширин турмушнинг гарови эканлиги ҳақида ҳаётий мисолларда мулоҳаза юритилади.

●

«ИНСОН —ҲАЁТ ГУЛТОЖИ»

Бугун ана шу анкета саволларига В. П. Чкалов номли Тошкент самолётсозлик ишлаб чиқариш бирлашмасининг 22-цехи йиғувчи слесарлар бригадаси бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, КПСС Марказий Ревизия комиссияси аъзоси, ВЦСПС, Ўзбекистон касаба союзлари Президиуми аъзоси Назрулла Манноповнинг жавоблари эълон қилинган.

●

ХАЗИНА

Совет кишиларининг энг бой бир хазинаси бор. Бу— одамларнинг бир-бирига бўлган меҳри, самимий муносабатидир. Шу хазинадан маҳрум бўлган одамларни ҳақиқий инсон дейиш қийин. Шоира Исаеванинг мақоласида шу ҳақда фикр юритилади.

●

МУСАФФОЛИКДА ГАРД ТУРМАЙДИ...

«Гиёхона» мудираси Д. Хўжаеванинг ана шу сарлавҳали мақоласида Ўзбекистон ССР 50 йиллиги номли проспектда жойлашган дорихонанинг ибратли фаолияти ҳақида ҳикоя қилинади.

ПЛЕНУМ МАТЕРИАЛЛАРИГА БАҒИШЛАНАДИ

Куни кеча Собир Раҳимов район «Билим» жамияти ташаббуси билан 100 кишилик лекторлар группаси район корхоналари, маданият уйлари, маҳалла ва ЖЭКларда ўндан зиёд учрашувлар ва кечалар ўтказди.

Группа «Билим» жамияти лекторлари ва В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети профессор ҳамда ўқитувчиларидан тузилган бўлиб, улар заводларда, корхона ва маҳаллаларда «КПСС Марказий Комитети 1981 йил ноябрь Пленуми материаллари», «Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети IV пленуми материаллари» мавзуларида лекциялар ўқидилар.

Группа аъзолари Пленум қарорларининг тарихий аҳамияти, мамлакатимиз ва республикамиз иқтисодий тараққиётига таъсири тўғрисида ишчилар билан қизиқарли суҳбатлар ўтказдилар.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

△ **СОФИЯ.** Бургас нефть химия комбинатининг каталитик крекинг комплекси мамлакатга биринчи маҳсулотни бера бошлади. Комплекс совет лойиҳаси асосида ва СССР мутахассисларининг актив кўмаги билан қурилган. Комплекс бир йилда юз минг тонналаб октансони юқори бўлган бензин ва дизел ёқилғи ишлаб чиқаради, шунингдек Ватан химия саноатини хом ашё билан таъминлайди.

△ КОРНЕЙБУРГ (Қуйи Австрия). Бу ерда Австрия ва СССР Давлат байроқлари билан безатилган кема корхонасида Совет Иттифоқининг буюртмаси билан қурилаётган ўнта юк теплоходларининг олтинчисини сувга тушириш тантанали маросими бўлиб ўтди.

Янги кема икки минг тоннагача турли юкни орта олади. Кема замонавий навигация асбоб-ускуналари билан жиҳозланган. Буларнинг бир қисми Совет Иттифоқида тайёрланган.

△ **АЛ-ЖАЗОИР.** Бу ерда ЖХДР президенти, Миллий Озодлик Фронти партиясининг Бош секретари Шодли Бенжадид раислигида Миллий Озодлик Фронти партияси Сиёсий Бюросининг мажлиси бўлиб ўтди. Мажлис қатнашчилари, деб хабар беради АПС агентлиги, мамлакатдаги иқтисодий аҳволни анализ қилдилар ва социал-иқтисодий ривожланиш беш йиллик плани муваффақиятли бажарилаётганлигини мамнуният билан таъкидладилар.

Мажлисда мамлакат темир йўл транспортини ривожлантириш программаси, Жазоир пойтахтида метро линиясини ва янги халқаро аэропортни қуриш лойиҳалари муҳокама қилинди.

△ НЬЮ-ЙОРК. Америка экономикасининг асосий тармоқларидан бири бўлган АҚШ автомобилсозлик саноатининг аҳволи кун сайин ёмонлашмоқда. «Нью-Йорк таймс» газетасининг хабар беришича, ноябрь ойининг иккинчи ўн кунлигидагина АҚШдаги учта энг катта автокорпорация маҳсулотининг реализация қилиниши ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 30 процент қисқарган. Бу, деб таъкидлайди газета, сўнгги 20 йил мобайнида энг паст кўрсаткичдир.

△ **ЛИМА.** Боливиянинг қалай конларидаги 10 минг ишчининг қарийб икки ҳафтадан буён давом этаётган забастовкаси ғалаба билан тугади.

Стачка раҳбарларининг маъмурлар вакиллари билан ўтказган музокаралари натижасида меҳнаткашларнинг асосий талабларини қондириш тўғрисида шартнома имзоланишига эришилди. Гап қамоққа олинган забастовка қатнашчиларини озод қилиш, шунингдек кончиларнинг ана шу талабларини кўриб чиқиш учун қўшма комиссия тузиш тўғрисида бормоқда.

△ АНТАНАНАРИВУ. Бу ерда «социализм қуриш учун», «қишлоқ хўжалигида кооперациялаш учун» шиорлари остида Антананариву вилояти деҳқонларининг митинги бўлиб ўтди. Митинг ўз вақтида француз мустамлакачиларига тегишли бўлган 400 гектар ер Суамандзак қишлоғи аҳолисига берилганлиги муносабати билан ўтказилди. Деҳқонлар бу ерда кооператив тузишга ва уни «олға» деб аташга қарор қилишди.

△ **ПАНАМА.** Кейинги 40 йил ичида Гватемалада 9196 марта ер ости силкинишлари рўйхатга олинди.

Гватемала сейсмология, вулканология ва гидрография институтининг маълумотларига кўра, 1976 йилда ер силкинишлари айниқса тез-тез қайд этилган, ўшанда олимлар ҳар хил куч билан салкам 1900 та ер ости силкинишларини ҳисобга олишган. Ўша йили 4 февралдаги зилзила натижасида 20 мингдан кўпроқ гватемалалик ҳалок бўлган эди.

Кейинги йилларда ер ости силкинишларининг кўплиги жиҳатидан 1980 йилнинг январи рекордли ой бўлди, шу ой мобайнида 31 марта ер силкиниши рўйхатга олинган эди.

(ТАСС).

ҒАЛАБАЛАРИМИЗ ДЕБОЧАСИ

«Москва ёнидаги тарихий ғалаба совет кишиларини янги жасоратлар кўрсатишга руҳлантирди, уларнинг душман муқаррар емрилади, деган ишончини мустаҳкамлади».

Л. И. БРЕЖНЕВ

Уруш ветеранлари Совет комитетининг Тошкент секциясида Москва остоналаридаги жангларда қатнашган жангчилар учрашуви бўлиб ўтди.
СУРАТДА: тошкентлик ветеранлардан бир группаси.
А. Абалян фотоси.

ХАЛҚНИНГ БУЮК ЖАСОРАТИ

Москва остоналарида Улуғ Ватан уруши ва иккинчи жаҳон урушининг энг йирик жангларидан бири бошланганига 40 йил тўлди. Икки юз кундан зиёд беомон жанг бўлди. Бу жангда деярли бутун Европани ўзига бўйсундирган немис-фашист қўшинлари биринчи марта мағлубиятга учради.

Москва остоналаридаги улкан жанг Улуғ Ватан урушининг дастлабки оғир даврига тўғри келди, айни пайтда ҳал қилувчи ва ўзгартирувчи жанг бўлди.

Немис—фашист қўшинларининг ёзги ҳужумининг барбод бўлиши билан душман ўзининг сиёсий ва стратегик мақсади— СССРнинг пойтахтини қўлга киритиш мақсадидан воз кечмади. Вермахтнинг олий қўмондонлиги янги йирик ҳужум операциясини ишлаб чиқди. Унга шартли равишда «Тайфун» деб ном берилди. Бу операция худди бўрон сингари йўлда учраган барча нарсаларни вайрон қилиши, Москвани ер юзидан супуриб ташлаши керак эди.

1941 йилнинг сентябрь ойлари охирида ва октябрь ойининг бошларида немис-фашист қўшинлари Москвага шиддатли ҳужум бошлашди. Шундай қилиб, Москва остоналаридаги буюк жанг бошланди, бу жанг 1942 йилнинг апрель ойига қадар давом этди.

Москвани мудофаа қилиш умумхалқ иши бўлиб қолди. Мамлакатимизнинг турли бурчакларидан пойтахтга томон жангчи ва техникалар ортилган эшелонлар кела бошлади. Москвага Туркистон ҳарбий округидан кейинчалик панфиловчилар дивизияси, деб ном олган машҳур дивизия етиб борди.

Москваликлар ўз она шаҳарларини ҳимоя қилишга киришдилар. Бу ишга коммунистлар ва комсомоллар раҳбарлик қилишди. Бунинг учун урушнинг дастлабки беш ойи мобайнида ҳаракатдаги армия сафига 110 минг москвалик коммунист келиб қўшилганлигини эслаш кифоя. Комсомоллар ҳам улардан ўрнак олишди. 1941 йилнинг кузида 260 минг ёш ватанпарварлар Совет Армияси сафига келиб қўшилди.

Мудофаа иншоотларини бунёд этишда 450 минг пойтахт аҳолиси қатнашди, уларнинг кўпчилиги хотин-қизлар эди. Москва партия ташкилотининг раҳбарлигида пойтахт энг йирик ҳарбий арсеналга айлантирилди. 200 га яқин саноат корхонаси фронт учун ишлади. Бу корхоналарда барча типдаги миномётлар, шу жумладан машҳур «катюша»лар, кичик пулемётлар, турли хил қурол-аслаҳа ишлаб чиқариларди, танклар ремонт қилинарди. Совет Армиясининг қаттиқ қаршилик кўрсатиши туфайли октябрь ойининг охирида душманнинг ҳужуми тўхтатилди. «Тайфун» операцияси амалга ошмади.

Москва учун бўлган жангларнинг бошланиши Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 24 йиллиги нишонланаётган кунга тўғри келди. Бутун мамлакат пойтахтнинг ишончли овозини эшитди. 6 ноябрда одатдагидек Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 24 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш бўлди. 7 ноябрда эса қўшинларнинг анъанавий паради бўлди. Бу тантанали параддан кейин қўшинлар тўғри фронтга жўнаб кетдилар. Бу совет халқи ва унинг жангчиларининг маънавий руҳини кўтариб юборди. Бутун дунёда Советлар мамлакати фашизмни тор-мор этишига ишонч туғилди.

4— 5 декабрда Москва остоналаридаги мудофаа даврига якун чиқарилди. Совет Қуролли Кучлари пойтахтни жасурлик билан ҳимоя қилдилар. Кейин эса ҳал қилувчи ҳужумга ўтишди. Коммунистик партия жангчиларнинг олдига ниҳоятда қийин лекин ниҳоятда муҳим вазифа— душмандан стратегик ташаббусни тортиб олишни, унинг асосий группаларини йўқ қилишни топширди.

Совет Армиясининг Москва остоналаридаги ғалабаси Улуғ Ватан урушининг боришида жиддий ўзгаришларга олиб келди.

Орадан 40 йил ўтди. Бутун мамлакатимиз Улуғ Ватан урушидаги дастлабки ғалабанинг йиллигини байрам қилмоқда. Республикамиз пойтахтининг аҳолиси ҳам бу тантаналарда иштирок этишяпти. Шу кунларда жуда кўп митинг ва йиғилишлар, Улуғ Ватан уруши ветеранлари билан учрашувлар бўляпти. Совет Иттифоқи Қаҳрамони, истеъфодаги полковник Б. Д. Бобоев етакчилик қилаётган уруш ветеранлари Совет комитети Тошкент секциясининг аъзолари ҳам бу ишда актив иштирок этмоқдалар. Учрашувда қатнашаётганларнинг орасида Москва остоналаридаги жангларда иштирок этган кишилар ҳам бор. Биз улардан айримларига сўз берамиз.

Г. ГИЧ,
истеъфодаги майор.

1941 йилнинг ноябрь ойида жуда катта куч тўплаган фашистлар Москвани бир ҳамла билан босиб олиш ниятида эдилар. Бутун мамлакат ўз пойтахтини ҳимоя қилишга киришди. Москва шаҳар партия ташкилоти ҳақиқий маънода пойтахт мудофааси штаби вазифасини бажарди. Кўнгиллилар отрядлари тузилди. Москваликлар мудофаа иншоотларини қура бошладилар.

Айни пайтда Сибирь, Қозоғистон, Ўрта Осиёдан Москвага кўп сонли ҳарбий эшелонлар келаётган эди. Москва томонга бораётган эшелонларнинг бирида 35-алоҳида ўқчи бригада ҳам бор эди. Бу бригада Тошкентда тузилганди. Бригада составида алоқа батальони ҳам бор эди. Алоқачи-лейтенант бўлганлигим учун ёш бўлишимга қарамасдан мени штаб бошлиғи қилиб тайинлашди. Биз Москвага ноябрь ойининг қаҳратон тунларидан бирида етиб бордик. Бизни дарҳол Дмитровский шоссесига жўнатишди.

Батальонларда партия йиғилишлари ўтказилди. Ўтказилган суҳбат ва йиғилишларнинг мазмуни қуйидагича эди: «Орқамизда Москва — чекиниб бўлмайди». Бу сўзларнинг мазмунини ҳар бир киши чуқур тушунар эди.

Луговая станциясида бизга қарши душманнинг жуда қудратли танк колоннаси турар эди. Унинг составига янги танклар қўшилаётганди. Танк моторларининг овозини эшитиб турардик. 5 декабрь тунида бизга душман ҳужумга тайёргарлик кўраётганлиги маълум бўлди. Бизнинг батальонимиз, унга капитан Зиновьев командирлик қиларди, тўла қуролланганлиги учун мудофаага шайлана бошлади.

Тонгга яқин иккита «катюша» келтирилди. Улардан немис танклари жамланган жойга қараб ўқ узилди. Кўзимизга аланга кўринди. Кейин артиллерия тилга кирди. Биз ҳам капитан Зиновьевнинг буйруғи билан ҳужумга ўтдик. Қисқа, лекин даҳшатли жангдан кейин Луговая станцияси қўлга киритилди. Бу биринчи ғалаба эди. Бу ғалаба ўзимизга бўлган ишончни жуда ошириб юборди.

Кейин Солнечногорск шаҳри, Волоколамск станцияси ва шаҳри учун оғир жанглар бўлди. Москва остоналари душмандан озод қилинганидан кейин бригадамиз Смоленск воҳасига келди. Бригадамиз Гжадск шаҳрини ва унинг яқинидаги биринчи космонавт-учувчи Ю. А. Гагариннинг она юрти — Клушино қишлоғини озод қилди. Бу қишлоқда ўз онаси Анна Тимофеевна билан ўша пайтда тўққиз ёшда бўлган Юрий Гагарин ҳам бор эди.

Ана шу жанглардан кейин қўмондонлик мени генерал М. Е. Катуков командирлик қилган 1-гвардиячи танкчи армиясига жўнатди. Курск, Корсунь-Шевченковск операцияларида иштирок этдик. Кейин СССР Давлат чегарасига чиқдик. Яна командировкага, бу сафар Чехословакия Армиясига бордим. Буюк ғалабани мен Прага шаҳрида кутиб олдим.

Москва учун бўлган буюк жанг хотирамда абадий сақланиб қолган. Армиямиз ҳар жиҳатдан мукаммал қуролланган, яхши ўргатилган фашист қўшинларининг ҳужумини қайтарди. Фақат қайтарди эмас, уни мағлубиятга учратди.

П. ЧИРВА,
истеъфодаги гвардиячи полковник.

Сентябрь ойининг охирларида бизнинг қисмимиз ҳужум қилиб бораётган душманни чеглаб ўтиб Калуга ва Медин шаҳарларидан Москвага келадиган йўлларда мудофаа маррасини эгаллади. Чекиниб бораётган жангчилардан жанговар бўлинмалар ташкил қилиш ҳақида буйруқ олинди. Фронт орқасидан ердамчилар етиб келди. Уларнинг орасида Подольск ҳарбий билим юртининг курсантлари ҳам бор эди. Билим юрти қўмондони генерал-майор Стрельбицкий мудофаага раҳбарлик қила бошлади.

2 октябрда олдинги маррада турган қисмларимизга фашист қисмлари яқинлашиб келди. Улар мудофаани ёриб ўтишмоқчи эди. Лекин буни уддалай олишмади. 5 октябрда қўшимча куч олган фашист босқинчилари яна бизга даҳшатли ҳужум уюштиришди. Лекин қисмларимиз эгаллаган марраларидан кетишмади.

Душман ҳар куни кўплаб қисм ва бўлинмаларни ҳужумга қўша бошлади. Шунинг учун ҳам унинг ҳужумлари тобора кучая борди. Гоҳида немис танклари олдинги маррадан ўтиб кетган пайтлар ҳам бўлди. Лекин курсантлар уларни гранатлар билан кутиб олишди. Биз мудофаа қилаётган участкадан биронта ҳам танк, биронта ҳам фашист жангчиси Москва томонга ўта олмади.

Гитлерчилар 10 октябрга қадар ҳужумни давом эттиришди. Ана шундан кейин улар бироз тинчишди. Шундан кейин фашистлар Германияси мудофаани ёриб ўтиш мумкин эмаслигини англаб қамалга олиш операциясини бошлади. Қамал ҳалқаси тобора торая бошлади. Аҳвол мушкуллашди: озиқ-овқат тугади, ўқ-дори ҳам тугаш арафасида эди, совуқ бошланди, устимизда иссиқ кийим йўқ эди.

26 октябрда қўмондонликнинг буйруғига асосан ўз маррамизни қолдириб қамалдан чиқа бошладик. Бир неча кун давомида олиб борган жангларимиз натижасиз кетмади, қамалдан чиқдик.

Шундай қилиб бизнинг қисмимиз душманнинг катта кучини чалғитиб турди, бу қўмондонликка мудофаанинг янги марраларини вужудга келтиришга ёрдам берди.

Шахсий составининг кўрсатган жасорати ва қаҳрамонликлари учун қисмимиз биринчилардан бўлиб гвардиячи номини қўлга киритди. Жуда кўп ҳарбий сафдошларимиз ҳукумат мукофотларига сазовор бўлишди.

Қисқа дам олишдан кейин қисмимиз 1941 йилнинг декабрь ойида немис-фашист қўшинларини Москва остоналарида яксон қилишда қатнашди.

А. ВАЛЬКОВ,
истеъфодаги гвардиячи капитан.

Бизнинг алоҳида махсус ўқчи бригадамиз 1941 йилнинг ноябрь ойида Тошкент областида тузилди. Унинг составига асосан Тошкентдаги ленинчи пиёдалар ҳарбий билим юртининг курсантлари киритилди. Бригадага командирлик қилиш вазифаси билим юртининг тактика бўйича ўқитувчиси полковник П. К. Будалинга топширилди.

5 декабрда эса қисмимиз Тошкентдан Москвагача бўлган масофани босиб ўтиб, душман билан жангга киришди.

Ўшанда жуда қийин эди. Қўштиғ милтиқлар, кичик калибрли артиллерия билан қуролланган эдик. Автомат, трактор ва тягачлар тортиб юрадиган оғир артиллерия билан қуролланган гитлер қўшинлари бизга қарши турарди. Қор уюмлари, қаттиқ совуқ бизни олдинга силжишимизга қўшимча қаршилик туғдирарди. Шунга қарамасдан жангчиларимиз етишмовчилик ва камчиликларга бардош беришди, босқинчиларни тор-мор этишди. Фашистлар Ватанимизнинг пойтахтидан ҳайдаб чиқарилди. Шуни алоҳида айтиш керакки, қўшинларимизнинг маънавий-сиёсий руҳи жуда юқори эди.

Москва остоналарида бўлган жангларда Николай Николаевич Завазальский, Александр Семёнович Клишин, Алексей Иванович Петрик, Виктор Семёнович Пайганов, Николай Аверьянович Зуев, Нуритдин Анорбоев сингари ҳамшаҳарларим юксак жасорат намунасини кўрсатдилар. Уларнинг ҳаммаси ҳозир Тошкентда яшаяпти, айримлари меҳнат қилаётган бўлса, айримлари кексалик гаштини суряпти.

Н. ПОПОВ,
истеъфодаги майор.

Яқинда ҳарбий-медицина ҳужжатлари архивидан 1941 йилнинг 23 декабрида Москва учун бўлган жанг пайтида жароҳатланганлигим ҳақидаги справкани олдим. Бу қоғоз менга жуда кўп нарсаларни эслатди. 1941 йилнинг октябрь ойида армия сафига чақирилдим.

Куз ниҳоятда совуқ келди. Пойтахт ҳимояга ҳозирланар, магазинларнинг ойналари қум тўлдирилган қоплар билан беркитилган. Москва қамал ҳолатида эди. Фашистлар уни қўлга киритиш учун жон-жаҳдлари билан ҳаракат қилишарди. Айрим участкаларда фашистлар Москвага 27 километр масофагача етиб келишди. Ўша пайтда радио репродукторлар ишламас эди. Ю. Левитаннинг таниш овозини ҳозиргидек эслайман: Диққат, диққат! Совет Иттифоқининг барча радиостанциялари ишлайди... Қизил майдонда Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 24 йиллигига бағишланиб ўтказиладиган Қизил Армия қисмларининг паради ҳақидаги репортажни бошлаймиз...» Ўша пайтда бутун ҳукумат Сталин бошчилигида москваликларни тақдир ҳукмига ҳавола этиб, бошқа томонга кўчиб кетган деган миш-мишлар тарқалган эди. Шу боисдан, Сталиннинг овозини эшитганимизда ниҳоятда хурсанд бўлиб кетдик. Тантанали йиғилиш ва Қизил майдондаги парад ҳақидаги ҳисоботлар босилган газеталар худди жавоҳирдек қўлдан-қўлга ўтди. Бу нарса бизда бир фикрни туғдирди: Москвани немисларга топширмаймиз.

Декабрь ойида Москва областининг Подольск райони чегараларида жанг қилаётган 93-ўқчи дивизияга ротамиз билан келдик. Дивизиямиз 1919 йили «Бедний» полки базасида ташкил этилган эди. У Улуғ Ватан урушини Кенигсберг шаҳрида тугатди. Кўрсатган жасорати ва қаҳрамонликлари учун дивизия Суворов ва Қизил Байроқ орденлари билан мукофотланди. Москва мудофаасида қатнашганлиги учун гвардиячи номи билан юритила бошлади. Дивизиянинг 10 жангчи ва командири Совет Иттифоқи Қаҳрамони бўлди. Улар орасида комсомол аъзоси Юрий Смирнов ҳам бор эди. Уни фашистлар ёғочга пешонасидан қўли ва оёқларидан мих қоқиб ўлдиришган. Шунга қарамасдан у душманга ҳарбий сирни айтмади.

266-ўқчи полк составида Москва мудофааси учун бўлган жангларда қатнашдим.

23 декабрь куни Малоярославль йўналишида бўлган бир жангни ҳозиргидек эслайман. Ротамизга кечга қадар Романово қишлоғини озод қилиш топширилган эди. Бироқ взвод асосий кучлардан алоҳида ҳаракат қилиши лозим эди. Биз ўз ҳаракатимиз билан душманда асосий зарба ўрмон томондан берилаяпти деган тушунча ҳосил қилишимиз керак эди. Душман ҳужум қилиб бораётган взводга ўт ёмғирини ёғдирди. Шу пайтда рота қишлоққа бошқа томондан ҳужум қилишга тайёргарлик кўраётган эди. Ниҳоят, ҳужумга деган команда берилди. Биз «Ура», «Ватан учун!» деган хитобларни айтиб олдинга ташландик. Душман географик қулайликларни ҳисобга олиб мустаҳкам истеҳком яратди. Бу ерда пиёдаларнинг асосий кучи тўпланган эди. Пулемёт ва миномётлардан тинимсиз ўт очиш туфайли ҳужумимиз тўхтатилди. Осмондан майдонларни ракета билан ёритиб турди. Қишлоқ учун уюштирилган ҳужум тўхтаб қолди. Узоқ масофадан кулбалар ва шаҳарнинг умумий қиёфаси кўзга ташланиб турар эди.

Ертўлалардаги солдатларнинг орасида жароҳатланганлар, бетоблар ҳам бор эди. Шу пайт Саша Косяков вафот этибди деган хабар тарқалди. У менинг энг яқин дўстим бўлиб, бир уйда катта бўлгандик. Шундан кейин яна кўп сафдошларимиздан жудо бўлдик... Шу пайт «Коммунистлар, менинг орқамдан олға!» деган команда эшитилди. Бир неча киши бир дақиқада ўринларидан туришди. Улар олдинга ташландилар.

Кейин билсам полкни ҳужумга бошлаган киши комиссар экан. Мен ҳам ҳужумга ташландим. Бирдан чап елкамдан иссиқ бир нарса оқа бошлади, томоғим қақраб кетди, кўнглим айнади. Шундан кейин нима бўлганини билмайман. 82-медицина батальонининг ҳамшираси мени жанг майдонидан олиб чиқди.

Фашистлар Москва остонасида тор-мор этилганликларини госпиталда ётганимда эшитдим. Бу хабар менга ҳар қандай дорилардан яхши таъсир қилди.

Л. ШУЛЬЖЕВИЧ,
собиқ санитария ходими, инструктор.

Жанговар фаолиятим 1941 йилнинг 7 ноябрида бошланди. Байрамга икки кун қолганида биз Москвадаги Железнодорожний районининг санитария ходимларини Қизил майдонда қўшинларнинг парадини ўтказишда иштирок этишларингиз мумкин деб, огоҳлантиришди. Биз бунга жуда қизиқиш ва иштиёқ билан тайёргарлик кўрдик.

Ниҳоят орзиқиб кутилган кун етиб келди. Жангчиларнинг дадил одим ташлаб бораётганликларини ҳозиргидек эслайман... Параддан кейин қўшинлар жангга жўнаб кетишди.

Орадан бир неча кун ўтганидан кейин ўқчи бригадаси 55-медицина-санитария батальонининг составида мен ҳам жангда қатнашдим. Бизнинг қўшинларимиз Химки, Сходня, Солнечногорск шаҳарларини озод қилди. Шунинг учун ҳам менинг жанговар фаолиятим Москва остоналарида бошланган, дея оламан. Жанг билан Берлингача етиб бордим.

МАНГУ БАРҲАЁТ

Тошкент «Газмонтажстрой» автобазасида бўлиб ўтган кечада олис 41-йилда Ватанимиз пойтахти атрофларида бўлган шиддатли жанглар ҳақида, гитлерчи галаларнинг енгилмаслиги афсонасини пучга чиқарган ҳужум операциялари тўғрисида, душманни тор-мор этиб, Москва яқинидан ҳайдаб юборган совет жангчиларининг оммавий қаҳрамонлиги тўғрисида гапирилди. Москва мудофаасининг қатнашчиси, истеъфодаги полковник А. А. Багаповнинг даҳшатли ва унутилмас давр тўғрисидаги ҳикоясини шоферлар ва механиклар зўр эътибор билан тингладилар.

Ҳозир, мамлакат Москва яқинида фашист галалар тор-мор этилганининг қирқ йиллигини нишонлаётган бир пайтда республика пойтахтининг меҳнат коллективларида, маданият саройлари ва клубларида, ўқув юртларида пойтахтни мудофаа қилган Улуғ Ватан уруши ветеранлари душманнинг қисувини даф қилган ва уни Москва яқинидаги марралардан қувиб чиқарган совет жангчиларининг жасоратини меҳнаткашларга, ёшларга ҳикоя қилиб бермоқдалар. Янги очилган тематик кўргазмалар ҳам Москва ёнидаги жангни тасвирлайди.

(ЎзТАГ).

ОЛОВЛИ ЙИЛЛАР ХОТИРАСИ

ФРОНТ БИЛАН ҲАМОҲАНГ

Тошкент ёғ-мой комбинати ишчилари, хизматчилари ва инженер-техник ходимларининг 1942 йил 10 январда совет қўшинларининг Москва остоналаридаги ғалабасига бағишланган митинги резолюциясидан.

Биз шавкатли Қизил Армияни, Германия фашизмига зарба кетидан зарба бераётган, озодлик, демократия учун, қулликка, ҳукмронлик ва ўғриликка қарши мардонавор кураш олиб бораётган шавкатли Қизил Армияни қутлаймиз.

Шунга ишончимиз комилки, Германия фашизми енгилади ва йўқ қилиб юборилади. Биз бутун кучимиз, ижодий гайратимиз билан ишчи-деҳқон Қизил Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флоти жангчиларига фашист босқинчиларини енгиш ва йўқ қилишда ёрдам берамиз, ваҳший фашизмни ер юзидан супуриб ташлаймиз, биз фронт ва армия учун меҳнат қилаётган заводларга эътиборни кучайтирамиз. Кўплаб иссиқ кийимлар, озиқ-овқатлар, идишлар ва бошқа нарсалар етказиб берамиз.

Фашизм енгилади ва йўқ қилиб юборилади!

Яшасин, бизнинг ғалабамиз!

Иккинчи гвардиячи миномётчилар қисми жангчи ва командирларининг Ўзбекистон ишчилари, хотин-қизлари, инженер-техникларига мурожаатидан. 1942 йил. Январь.

Ҳурматли ўртоқлар! Ўзбекистонлик ишчилар, хотин-қизлар, инженер ва техниклар сизларга жанговар гвардиячилар саломини йўллаймиз... Қизил Армия душманни таҳликага солиб қўйди ва қарши ҳужумга ўтиб, немис-босқинчиларига бир неча марта зарбалар бериб, фашизмнинг емирилишини бошлаб берди. Қизил Армиянинг ғалабаларини сиз биласиз. Яқинда яна катта ғалабалар ҳақида хабар эшитасиз.

Лекин бу ғалабалар осон бўлаётгани йўқ. Буни яхши биласиз ва тушунасизлар, азиз ўртоқлар. Фронт буюртмаларини бажариш учун сизлар ўз кучларингизни аямаётганликларингизни, бир неча кунлаб цехдан кетмаётганликларингизни биламиз. Буларнинг ҳаммаси жуда зарур. Фронт учун керак. Ғалаба учун зарур. Бизнинг ғалабамиз сизнинг ғалабангиздир. Бинобарин, қанчалик яхши ва сифатли ишласангиз, ғалабага шунчалик тез эришилади.

Азиз дўстлар, сизларнинг ёрдамингизни ҳар дақиқада сезиб турибмиз, иссиқ кийинганмиз, иссиқ пойафзалимиз бор, тўқмиз ва яхши қуролланганмиз. Бизнинг қўлимизда шундай даҳшатли қурол борки, душман унинг номини эшитиши билан даҳшатга тушиб қолмоқда. Шунга қарамасдан, ҳурматли дўстлар, бизга яна кўпроқ танклар, самолётлар, қурол ва снарядлар керак. Улар душманни мамлакатимиз территориясидан қувиб чиқаришга ёрдам беради.

...Ўртоқлар! ВКП(б) Марказий Комитетининг кўрсатмасига биноан ташкил этилган гвардиячи артиллериямиз Германия фашизми билан бўлган жангларда юксак унвон — гвардиячи унвонини оқлайди. Тула, Калуга, Серпухов, Кашира, Волоколамск, Клин шаҳарларининг остоналарида бизнинг қуролимиз зарбидан душман жуда катта куч йўқотди, гвардиячи артиллериячилар бундан кейин ҳам социалистик Ватанимизни озод қилиш учун курашнинг ғолибона байроғини баланд кўтариб боришади. Олдимизда турган асосий мақсад олға, Ғарбга боришдир.

Ҳурматли дўстлар! Юборган совға-саломларингиз учун сизларга миннатдорчилик билдирамиз. Биз гвардиячиларнинг миннатдорчилигини қабул этгайсизлар.

Ишончимиз комилки, фидокорона меҳнатингиз билан бизнинг тезда қўлга киритадиган ғалабамизга ҳисса қўшасизлар.

Яшасин СССР халқларининг бузилмас бирлиги!

Яшасин Совет фронт орқасининг қалъаси!

Гвардиячи артиллериячиларнинг топшириғига биноан 2-гвардиячи миномётчилар оператив группасининг бошлиғи подполковник:

ШАЛИШИН.

2-гвардиячи миномётчи қисмлар актив ҳарбий комиссари батарея катта комиссари:

МЕЛЬНИКОВ.

1941 йил. Урушнинг оғир кунларида Армиямиз ва халқимиз бирлиги ёрқин намоён бўлди.

СУРАТЛАРДА: темирйўлчилар делегацияси Қизил Армия жангчиларига совғалар ортилган эшелонни кузатиб бормоқда; тўқимачилик комбинатининг машҳур стахановчи-тўқувчиси Муҳаббат Носирова Москва остоналаридаги улуғ жангларга бағишланган митингда сўзламоқда.

Ушбу суратлар Ўзбекистон ССР Марказий Давлат кино-фотоҳужжатлар архивидан олинган.

Факт ва рақамлар

Фашистлар Германияси Шарққа томон босқинчилик урушига тайёргарлик кўрар экан, олдиндан капиталистик дунёдаги энг кўп сонли ва энг кучли армияни яратишга муваффақ бўлди. 8,5 миллион киши қуроллантирилди. Гитлерчилар Германиясининг армияси сафида 4 миллионга яқин киши бор эди.

∴ ∴ ∴

Душман энг асосий кучларини Совет Иттифоқига қарши ташлади. Германия Шарққа қуруқликдаги қўшинлари шахсий составининг 83 процентини, шу жумладан 86 процент танк дивизиясини, барча моторлаштирилган дивизиялар ва артиллериянинг тўртдан уч қисмини, шунингдек, ҳарбий-ҳаво қўшинларининг тахминан тўртдан уч қисмини ташлади. Иттифоқчиларининг армияларини қўшиб ҳисоблаганда босқинчиларнинг сафида 190 дивизия бор эди.

∴ ∴ ∴

Босқинчилар армияси қўшинларининг сони жиҳатидан чегара округларида деярли икки ҳисса кўп, айрим йўналишларда 3— 4 марта устун эди. Фашистлар янги танклар ва самолётлар билан қуролланган эдилар, шунингдек удар ҳаракатланиш ва маневр ўтказишда ҳам устун эдилар.

∴ ∴ ∴

Смоленск жанглари вақтида, Гитлернинг яшин тезлигида уруш ўтказиш планини барбод бўлиши пайтида совет гвардияси вужудга келди. Ғарбдаги тўрт ўқчи дивизияси: 100, 127, 155 ва 161-дивизиялар биринчи бўлиб гвардиячи деб номланди. Бу дивизияларга генерал И. Н. Руссиянов, полковниклар А. З. Якименко, Н. А. Гаген ва И. Ф. Москвитин командирлик қиларди.

∴ ∴ ∴

Москвани босиб олиш ва йўқ қилиб ташлаш ниятида «Тайфун» номи билан тайёрланган йирик ҳужум операциясига тайёргарлик кўриш пайтида гитлерчилар армиясининг «Марказ»и анча кучайтирилди. 1941 йилнинг 1 октябрида Совет Германия фронтидаги умумий қўшинларнинг у 42 процентини, қуролларнинг учдан бир қисмини, миномётларнинг учдан бир қисмини, танкларнинг тўртдан уч қисмини, самолётларнинг ярмини уйғунлаштирган эди.

∴ ∴ ∴

«Марказ» — армия группасига қарши турган совет қўшинлари жонли куч жиҳатидан душман қўшинларидан бир ярим марта, артиллерия ва танк жиҳатидан деярли икки марта, самолёт жиҳатидан икки марта кам эди.

1941 йилнинг 5 октябрида Давлат Мудофаа Комитети Москвани ҳимоя қилиш ҳақида махсус қарор қабул қилди.

∴ ∴ ∴

Москва остоналаридаги қарши ҳужум Совет Армиясининг стратегик мудофаадан стратегик ҳужумга ўтишини бошлаб берди. 1942 йилнинг январь ойида Совет қуролли кучларининг умумий ҳужуми бошланди. Бу ҳужумда тўққиз фронт иштирок этди. Уларга Ҳарбий-Ҳаво Флоти ердам бериб турди. 1942 йилнинг апрель ойигача бўлган қишки ҳужум вақтида совет қўшинлари Москва, Тула ва Рязань областларини бутунлай, Ленинград, Калинин, Смоленск, Орёл, Курск ва бошқа областларнинг бир қисмини озод қилишди. Юз минглаб совет кишилари фашистлар зулмидан озод қилинди.

КИШИЛАР ОРАСИДА АҚЛЛИЛАРИ АҚЛИЙ ЛАЗЗАТГА ИНТИЛАДИ. ШУНДАГИНА У УМУМИЙ ЛАЗЗАТГА ЭРИШАДИ... ФАҚАТ ОДАМ ИЛМ ЎРГАНИШДАН ЛАЗЗАТ ТОПАДИ, БУ ҲИС ҲАЙВОНЛАРДА ЙЎҚ, ИЛМНИНГ ҲАР БИР ПОҒОНАСИ УНИ ЯНА ЮҚОРИРОҚ ПОҒОНАГА ОЛИБ БОРАДИ, ДЕМАК БИЛИМНИНГ ЧЕГАРАСИ ЙЎҚ.

Носир ҲИСРАВ.

Одоб-ахлоқ ҳақида
оқшом суҳбатлари

№ 26

Оила даврасида

ЧИН МУҲАББАТ — УМРГА САОДАТ

Муҳаббат ҳаммага маълум инсоний хислатдир. Инсонда муҳаббат ҳар бир нарсага бўлиши мумкин. Лекин биз қуйида оила, яъни эру-хотин ўртасидаги муҳаббатни кўзда тутмоқчимиз.

Оила — умр йўлдоши, дейдилар. Дарҳақиқат шундай. Икки дил бир-бирига йўл топгандан кейин у бир-бирига пайванд бўлиб яшайди. Бу пайванд муҳаббат ҳарорати билан кўкаради, ўсади. Оиладаги илиқ муносабат, турмуш ширинлиги мана шу муҳаббат туфайлидир. Жуда кўп оилалар мана шундай ҳақиқий муҳаббат билан ширин ва қувноқ турмуш кечирадилар. Бу турмушнинг ширинлик сири ва сеҳри шундаки, бизнинг замонамизда кишилар ўтмишдагидек бир-бирларини кўрмасдан эмас, кўриб-билиб, чин муҳаббат билан турмуш қурадилар. Бу турмуш абадий яшайди, икки ёш қўша қарийди. Қайси оилада бир-бирига ва турмушга муҳаббат бўлмаса, у оилада ҳаёт лаззати бўлмайди, албатта.

Бизни ранжитаётган бир нарса шуки, баъзи бир оилаларда муҳаббат сўнади, унинг ўрнини кўнгилсизлик, уриш-жанжал эгаллайди. Енгил-елпи турмуш қурган баъзи ёшлар оила бирлигини давом эттиролмаяптилар. Ўртага «совуқчилик» тушади. Бу совуқчиликни биров эмас, кўпинча ўзлари туширадилар. Ташқаридан келадиган «совуқчилик»ка ҳам ўзлари сабаб бўладилар. • Натижада оила бузилади.

Бундай калтабин ёшларга шундай савол туғилади. Хўш, дастлаб, «ўлдим-куйдим» деб етаклашиб юрганингизда қалбингиз нима деган эди, ақлингиз, дидингиз қаерда эди? Йўқ, ҳаммаси жойида эди.

Гап шундаки, улар айниб қоладилар ёки бир-бирларига тезда «тўйиб» қоладилар. Уларнинг кўзига бошқалар яхшироқ кўринади. Бошқа турмуш қуришни ҳавас қиладилар. «Оилангиз билан қўшақаринг» деганларга «уйинг куйсин» дейдилар. Қани буларда чин муҳаббат?!

Шундай ҳам бўладики, ёмон характерли йигит ёки қиз ўзининг характерини яхши деб ўйлаб, яхши характерли умр йўлдошининг характерини ёмон деб билади. Унга бу яхши характер ёт кўринади, ёқмайди. Майли, айтайлик, бирининг характерида нуқсон бўлсин, нега ундаги нуқсонни — «касал»ни иккинчиси даволаб тузата олмайди? Ахир у инсонку? Инсонни ҳар бир нарсага ўргатиш мумкин-ку!

Мана шундай сабаблар билан оилавий турмушига доғ тушираётган ёшлар учраётгани ҳаммамизни ранжитади. Яна шуниси ёмонки, улар оилани бузиш билан ўрталаридаги фарзандлар ҳаётини заҳарлаб қўйяптилар. Бу эса, имонсизликдир, жиноятдир!

Ёш оилалар ўртасидаги бундай келишмовчиликлар баъзан уларнинг ўрталарига бировлар солган совуқчиликдан содир бўлади. Ҳаётда ширин оилани бузувчи «Қоработир»лар ҳам учраб туради. Улар бу оилани ё кўролмасдан, ёки душманлик билан ораларини бузишга уринадилар. Улар ё эрни, ё хотинни айблайдилар, иғво қиладилар. Бу оилада рашк «касал»ини пайдо қилиб, азоблайдилар. Бу иғвога, туҳматга енгилтаклик билан қараган ва унга асоссиз ишонч ҳосил қилган оилага рашк «касали» орқали табиий касалликлар ҳам келиб ёпишади. Эру-хотин рашк ва жанжал билан ё асаб, ё юрак, ё қанд, ё қон босими каби касалликларга ҳам дучор бўладилар. Оила умрбод шу касаллик заҳри билан яшайди. Бу умрнинг заволи-ку!

Ёш оиланинг ажралиш сабабларидан яна бири, уларнинг муҳаббат билан қурган ширин турмушларига оилада ё қайнана, ё қайнатанинг заҳар солишлари сабаб бўлади. Келин бирор ишни кўнгилдагидек қилолмаса, қайнана унга ширин сўз билан иш ўргатиш ўрнига хунук гапириб келинни ранжитади, энсасини қотиради, ўғлига уни ёмонлаб, муҳаббатини совутади. Келин ҳам бу ноҳақ муомалага чидолмай, гапиришга мажбур бўлади. Бу можаро такрорланавергандан кейин оила ажралишга келиб қолади. Халқда: «Қайнана қайнамаса, келин айнамайди» деган гап бор. Ёки бунинг тескариси: «Келин қайнамаса, қайнана айнамайди». Бу гапнинг ҳар иккиси ҳам оиладаги совуқчиликлар сабаблидир.

Эр-хотиннинг ажралишининг сабабларидан яна бири, хотиннинг кўриниши ўзгариб эрга ёқмай қолишидир. Тошкентда хўжалик ишларида ишлайдиган бир йигит икки йил муқаддам бир инженер қизга кўнгил қўйиб, турмуш қуришди. Бу турмуш бир йил жуда ширин кечди. Иккинчи йилга ўтганда, эрнинг бир оғиз ширин сўзи хотинга арзанда бўлиб қолди. У хотинини ишдан бўшаттириб, уй иши билан банд қилиб қўйди. Хотин бунга ҳам кўнди. Ҳозир эса йигит бошқага уйланиш тараддудида. Сабабини қарангки, хотин бола туғиб, хунук бўлиб қолган эмиш.

Шу сингари сабаблар билан биз эрни айблаяпмиз. Тўғри, бунда эр айбли. Лекин шу сабаб яна бир нарсани келтириб чиқарадики, унда хотинни ҳам айблашга тўғри келади. Баъзи ёш аёллар бола кўрса, шу биттагина болани ҳам эплаёлмасдан ивирсиб, на ўзига, на эрга, на уй-жойга қаролмай қолади. У аёллик латофатини, хотинлик вазифасини унутиб қўяди. Бу нарса эрга ёқмайди, албатта. Ҳар қандай шароитда ҳам, ҳар қандай хизматда ҳам аёл-аёллик хусусиятини йўқотмаслиги керак.

Аёл айби ҳақида гапирганда, энди мана буни эшитинг. Октябрь районида яшовчи уй хўжаси, тўрт болалик аёл ашулачи бир артистни ғойибона яхши кўриб қолибди. Ўша хонанда радиода ёки телевизорда ашула айтганда, аёл хушидан озиб, ўзини йўқотиб қўяр эмиш. Эр бечора: «Хотиним шу ашулани яхши кўради-да» деб ўйлаб юрса, йўқ, у артистнинг ўзи юрагидан урган экан. Аёл шу «дард» билан оғриб қолганда, бу сир маълум бўлди.

Яна бир ёш жувон ўзи яхши кўриб теккан бир олижаноб йигитга (йигит доцент, хуснда ҳам, у оиласини бир чўқишда кочиради) хиёнат қилиб, тўрт болали бир йигитни яхши кўриб қолибди. Танимаган бу кишининг уйига турли баҳоналар билан бориб, унинг ширин турмушини бузмоқчи бўлибди. У киши аёлнинг муддаосини пайқаб, насиҳат билан уни бу йўлдан қайтарибди. Бу жувоннинг эри ҳали бу сирдан хабарсиз.

Энди яна эркак айби ҳақида гапирсак, улар ҳақида жуда кўп мисол келтириш мумкин. Янгийўл районида ёш бир ўқитувчи (қаранг, унинг иккита хотини бор экан) бир ўқувчи қизни йўлдан оздириб, қўлга тушибди.

Мана, баъзи ёшларимиздаги калтафаҳмлик, енгилтаклик, иродасизлик ва вафосизлик. Хайриятки, бизнинг жамиятимизда бунақа ёшлар кам. Наҳотки, булар турмушга шу қадар енгил қарасалар?! «Бирники — мингга», дегандек мана шундай айрим оилаларда юз берган ҳодисалар ўша оиланинг барча аъзоларини, қариндош-уруғлар ва ҳ. к. ҳаммани ташвишга солади.

Ҳаётда, турмушда бундай калтабин эр ва аёллар яхши оилалар ҳаётидан нега ўрнак олмайдилар? Улар шуни яхши билишлари керакки, муҳаббат ўйинчоқ эмас, муҳаббат бир умрли бахт-саодат! Уни қадрлаш керак.

Ўткир РАШИД.

Одамлар орасида

ХАЗИНА

Биринчи воқеа (ҳодиса деса ҳам бўлади). «Луначарское» санаторийси дарвозасидан такси машинаси кириб келди. Машинадан пиджаги йиртилган, қовоғи кўкариб кетган, юзи тилинган йигит тушди. Таксичи шошилиб бурилди-ю, машинасини ҳайдаб кетди. Бояги одам гарангсиганча дам олувчиларни қабул қилиш хонаси томон юрди. Ҳордиқ чиқарувчилар унга ҳайрон бўлиб қарашарди. Кўринишидан ғирт пиёнистага ўхшаш бу киши ким бўлди? Ахир дам олишга келган одам озода кийиниб олади, қўлида каттами-кичикми чемодани бўлади. Йигит ҳамон гарангсиганча қабулхонага кирди-ю, стулга ўтириб, икки қўли билан юзини тўсганча ҳиқиллаб йиғлаб юборди. Эркак кишининг йиғлаши ғалати кўринади. Санаторий ходимлари дарҳол нима бўлганини суриштиришди. Хонада ўтирган бошқа дам олувчилар ҳам атрофини ўраб олишди. Сув ичиришди, шундан кейин у бўлган воқеани гапириб берди.

У «Луначарское» санаторийсида Бухородан дам олиш учун Тошкентга келган. Санаторийга бориш мақсадида автобус бекати томон кетаётганда Олой бозори ёнида уни уч киши тўхтатиб, папирос сўраган. Йигит чекмаслигини айтган. Шунда бояги одамлар ҳе йўқ-бе йўқ уни уриб ағдаришган. Қўлидаги чемоданини, чўнтагидан пулларини олиб қочишган. Қизиғи шундаки, бу воқеа кундуз соат 4 лар атрофида бўлган. Яна қизиғи шундаки, бозор олдидан ўтиб кетаётган юзлаб одамлар нима гап деб суриштириб ҳам кўришмаган. Йигит ўзига келганида, бояги йўлтўсарлар ғойиб бўлишган. Шунда у ёнига келиб тўхтаган такси ҳайдовчисига рўй берган воқеани тушунтирган. Ҳайдовчи уни машинага ўтқазиб, текинга санаторийга элтиб қўйган.

— Наҳотки одамлар шунчалик ноинсоф бўлса, — дер эди йигит нуқул бир гапни қайтариб. — Шунча одамлардан биронтаси нимага бировни уряпсан, деб сўрамади. Биронтаси ақалли милицияга хабар қилмади.

Рўй берган воқеа ўша куниёқ бутун санаторийга тарқалди. Кечқурун йигит жойлашган палатага уч-тўрт одам кириб келди. Уларнинг орасидаги кексароғи курсига ўтириб, йигитга мурожаат қилди:

— Энди укам, дунёда ҳар хил одамлар бор. Ҳар хил воқеалар бўлиб туради. Кўнглингизга, келмасин, биз сизга оз-моз пул йиғдик. Эркак киши пулсиз юрса бўлмайди. Бунинг устига ҳали уйга қайтишга йўлкира ҳам керак.

Йигит бунчалик меҳрибонликни кутмагани учунми, ёки ноҳақ таёқ егани ҳамон юрагини эзиб турганиданми яна юзини яширди-ю, кўзидан тирқираб ёш чиқиб кетди.

Иккинчи воқеа. Назира 18 ёшда. У касалхонада ҳамшира бўлиб ишлайди. Ҳамширанинг меҳнатида ҳам ўзига яраша мураккабликлар бор. Ҳар куни қанчадан-қанча беморларга дори тарқатиш, қанчадан-қанча беморларга укол қилиш, оғир касалларнинг тепасида ўтириб, муолажа қилиш... Бу беморнинг дарди унча оғир эмасди. Фақат қаттиқ асабийлашганидан юраги сиқиладиган бўлиб қолган. Шу боисдан асаб ҳасталиклари бўлимида ётарди.

Шундоқ ёш, келишган йигитнинг асаб касалига йўлиққанига ишониш ҳам қийин эди.

Кунлардан бирида кечаси унинг юрак хуружи яна тутди. Шу кеча Назира навбатчи эди. Ҳамшира унга укол қилди. Бемор бироз ўзига келганидан кейин Назира чиқиб кетаётган эди, йигит уни тўхтатди.

— Бирпас ўтиринг, — деди у илтимос қилиб. — Баъзан одамда шунақа ҳолат бўладики, ичингдагини бировга айтмасанг ёрилиб кетгудек бўласан. Биламан. сиз яхши қизсиз. Эҳтимол менга ўхшаган акангиз бордир...

Назира гапнинг давомини кутиб, индамай ўтирарди.

— Мен ёмон одамман, — деди йигит ишонч билан. — Ўз онамнинг ўлимига сабабчи бўлганман. Мактабда ўқиб юрганимдаёқ ичишни, чекишни ўргандим. Кейин безори болалар тўдасига қўшилиб қолдим. Мактабдаги ўқишнинг ҳам расвоси чиқди. Икки марта қамалиб чиқдим. Охири ичкиликка шу қадар берилиб кетдимки, онам шўрликнинг охирги махсисигача сотиб ичдим. Ойим мени бева боши билан улғайтирган эди. Менинг дардимда юрак ўйноғи бўлиб, касалхонага тушди. Мен виждонсиз эса ундан хабар олиш ўрнига, сандирақлаб юрардим. Ростини айтсам, онамни кўмишганидан кейин етиб келдим.

Назира гапнинг давомини эшитмади. Эшитишни хоҳламасди ҳам. Унинг рўпарасида бошқа беморларга ўхшаб ҳаётда ўз ўрнини топган одам эмас, ўз онасининг қотилига айланган бир нусха ўтирарди. Унинг ғазаби қўзиб кетди.

— Ажаб бўпти! Баттар бўлинг! — Шундай деди-ю чиқди, кетди. Қизиқ, бемор йигит унга эътироз ҳам билдирмади, афсусланмади ҳам. Фақат эртасидан бошлаб ҳеч ким билан гаплашмай қўйди. Учинчи куни Назира унинг даволовчи врачга айтаётган гапини эшитиб қолди.

— Яхшиси жавоб беринг, бўлмаса барибир қочиб кетаман!

Врачлар унга нолож рухсат беришди. Назира бундай нусхадан қутулганига шукур қилди. Лекин бора-бора унинг кўнглида ғалати бир туйғу туғён кўтара бошлади. Шунча кундан бери ҳеч кимга дардини ёрмаган бу йигит нима учун унга ҳасратини тўкиб солди? Нима, Назира унинг икки туғиб бир қолганимиди? Ёки унинг бошқа бирон нияти бормиди? Йўқ, эҳтимол у Назиранинг самимий қизлигини билиб, ҳеч кимга айтмаган дардини айтгандир. Эҳтимол ундан ҳеч нима талаб қилмагандир-у, бир оғиз тасалли кутгандир. Эҳтимол Назира ўша пайтда «одам хато қилиши мумкин, майли бу ёғига ўзингизни тутиб олсангиз, ҳаммаси яхши бўлади» деб кўнглини кўтарганида йигит соғайиб кетган бўлармиди? Фақат жисмангина эмас, руҳан соғайиб кетган, тўғри йўлга тушиб олган бўлармиди. Ахир, одамнинг ҳаётида баъзан бир оғиз ширин сўз қанчадан-қанча бурилишлар ясайди! У ҳар гал шуни ўйлаганида, ич-этини ер эди. Охири қабулхонадан бемор йигитнинг уй адресини олиб, мактуб ёзди. Ундан узр сўради. Тўғри, ҳали бемордан унга жавоб келгани йўқ. Бироқ нима бўлганда ҳам Назира ўзининг виждон азобини сал бўлса-да енгиллаштиришга умид қилади.

Учинчи воқеа (буни ҳам ҳодиса дейиш мумкин). Катта танаффус пайти эди. Еттинчи синф ўқувчилари йўлакда тўпланиб олиб, чуғурлашиб гаплашишарди. Қизлар бири олиб-бири қўйиб ҳар бири ўз акасини мақтайди.

— Менинг акам ТашМИда ўқийди. Яқинда хирург бўлади.

— Менинг акам футбол интернатида!

— Менинг акам байрам куни красовка совға қилди. Мана!

Фақат Эътибор бир чеккада мунғайиб турарди.

— Сенинг аканг бу йил институтни битиради-а?

Эътибор бу савол ўзига қаратилганини билса ҳам индамай тураверди. Дугонаси яна сўраган эди, индамасдан бурилиб кетди.

Эртасига мактабда кутилмаган ҳодиса рўй берди. Эътибор директорга ариза кўтариб келди. Директор аризани ўқиди-ю, ҳайрон бўлиб қолди. Эътибор ўзи яшаётган оиладан чиқиб кетиб, болалар уйигами, ёки бошқа бирон оилагами бориш учун мактаб дирекциясидан ёрдам сўраган эди.

— Аризанинг бир нусхасини редакцияга ҳам юбордим, — деди у ерга қараб.

— Нима бўлди ўзи? — Директор қизнинг бошини силади. — Нимага бунақа енгилтаклик қиляпсан? Одам ўз уйидан кетишни ҳам хоҳлайдими?

— Мен кетишни хоҳламайман. Лекин туролмайман ҳам. — Қизалоқ шундай деди-ю, йиғлаб юборди. — Уйда фақат акамни яхши кўришади. Ўғил бола бўлгани учун яхши кўришади. Акам доим мени уради. Дадам билан ойимга шикоят қилсам, ака бўлганидан кейин урадида, деб дарров унинг ёнини олишади.

Маълум бўлишича, акаси Эътиборни беш ёшлигида шеър ёдлашга мажбур қилган. Қизалоқ эплаб ёдлай олмагани учун акасидан биринчи марта калтак еган. Ўшандан кейин, аканинг сингилни ҳудабеҳудага тутиб олиб уриши одат тусига кириб қолган.

Мактаб дирекциясидагилар, бу воқеани қандай шарҳлашни билмай қолишди. Ота-онани мажлисга чақириб, ўртага олишди.

Мана, шундай қилиб, учта бир-бирига ўхшамайдиган воқеани, тўғрироғи камдан-кам учрайдиган ҳодисаларни кўрдик. Ҳар учала ҳодисада ҳам одамлар ўртасидаги дўстона муносабатни ич-ичидан емирадиган нарса бор. Бу иллатнинг оти — лоқайдликдир. Наҳотки куппа-кундуз куни уч киши бир бегуноҳ одамни ураётганини юзлаб кишилар кўриб турса-ю, биронтаси безорининг қўлидан тутмаса? Ёки ақалли милицияга хабар қилмаса. Бошқа бир йигит ўзининг қалбида неча йиллардан буён йиғилиб ётган дардини ўзи чин маънода инсон деб ихлос қўйган кишисига тўкиб солса-ю, ҳамшира ундан бир оғиз ширин сўзини, бир оғиз самимий маслаҳатини аяса? Бунинг оти ҳам лоқайдлик эмасми?

Тўғри, лоқайдлик учун ҳеч ким ҳеч кимни жиноий жавобгарликка тортмайди. Бироқ бундай муносабатнинг ўзи бориб турган жиноят: маънавий жиноят. Юқоридаги уч ҳодисани бир-бирига боғлайдиган яна бир мазмун бор. Бу — одамларимизнинг инсонпарварлиги ва ҳ. к. Олой бозори олдида ноҳақ калтакланган йигитни текинга санаторийга элтиб қўйган такси ҳайдовчисининг саҳоватини, санаторийда унга пул тўплаб берган бутунлай нотаниш одамларнинг одамгарчилигини худди шундай баҳолаш керак. Ҳамшира қизнинг ўз хатосини англаб, дастлаб ўзи ёмон кўрган, бироқ кейинроқ ўзи мактуб ёзган одамига бўлган меҳрини инсонийлик деб баҳолаш керак! Оиласида хўрланган қизалоқни ҳимоя қилган мактаб коллективининг меҳрибонлигини инсонийлик деб баҳолаш керак! Биз бундай муносабатларга ажабланмаймиз. Негаки, жамиятимизнинг ўзи туб моҳияти билан инсонпарвар жамиятдир. Бир-бирига яхшилик қилиш, бир-бирининг кўнглини кўтариш одамларимизнинг қон-қонига сингиб кетган удум. Эҳтимол жамиятимизни гуллаб яшнатаётган энг катта хазиналардан бири шудир. Биз бу хазинани авайлашимиз керак. Уни совураётган кимсаларга зарба беришимиз, йўлини тўсишимиз лозим. Негаки, одамлар орасида меҳр бўлмас экан, инсонийлик туйғуси ҳам ўз-ўзидан пуч бир нарсага айланиб қолади.

Шоира ИСАЕВА.

«ИНСОН—ҲАЁТ ГУЛТОЖИ» АНКЕТАСИ

саволларига В. П. Чкалов номли Тошкент самолётсозлик ишлаб чиқариш бирлашмасининг 22-цехи йиғувчи-слесарлар бригадаси бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, КПСС Марказий Ревизия комиссияси, ВЦСПС, Ўзбекистон касаба союзлари Президиуми аъзоси

Назрулла МАННОПОВ жавоб беради:

1. Инсонийлик деганда қайси фазилатларни тушунасиз?

2. Қандай одамни ёмон кўрасиз ва нима учун?

3. Умрингиздаги энг бахтиёр дамларни айтсангиз.

4. Эътиқод масаласига қандай қарайсиз?

5. Оилада, фарзандларга муносабатда энг муҳим нарса нима деб ҳисоблайсиз?

6. Бўш вақтингизни қандай ўтказасиз?

1. Инсонийлик бу, жуда кенг тушунча. Лекин менимча унинг замирида энг аввало меҳнат ётади. Шунинг учун ҳам бўлса керак буюк Карл Маркс «Меҳнатда пўрсиллаган чеҳраларда инсоний ҳиммат барқ уриб туради» деб ёзган эди. Шахсан мен меҳнат қилган одамни жуда яхши кўраман.

Меҳнат қилган киши биринчи галда ўзини эмас, балки, аввало халқи, Ватани манфаатини ўйлаши керак. Ана шундай кишиларгина чинакам инсонлардир. Уларнинг меҳнатда пўрсиллаган юзларидан самимият, кўзларидан нур ёғилиб туради, қадоқ қўллари тафтидан эса қалбининг ҳарорати, меҳри сезилади.

2. Ҳаётимизда меҳнат қилмасдан, оғирнинг усти, енгилнинг таги билан юриб, ўз манфаатини, бойлигини кўзлаб, ҳеч кимга нафи тегмай яшаётган кимсаларни, дангаса, лоқайд кишиларни ёмон кўраман. Ҳозирда орамизда шундай «учар»лар пайдо бўлибдики, улар кишиларни қуруқ ваъдалар билан лақиллатиб, вақтини ўғирлаб, ўз киссасини қаппайтириб юрадилар. Буларни биз фирибгарлар, муттаҳамлар деймиз. Булар жамиятимиз учун ёт бўлган кимсалардир. Уларнинг илдизини қурутмоқ, топталамоқ ҳаммамизнинг бурчимиздир.

Яна бир нарса устида тўхталишга тўғри келади. Кўпинча савдо-сотиқ ишларида — магазин пештахтаси ёнида тоғни талқон қилиш қўлидан келадиган, барзанги ёшларни кўриб гоҳ ачинасан, гоҳ ғазабланасан киши. Менимча бу иш аёлларимизга, қизларимизга хос касбдир. Ёки чайқов бозорига бир разм солинг-а, барзанги-барзанги йигитлар қўлида «ноёб» нарса ушлаб, без бўлиб туришибди. Хўш, қани уларда йигитлик ғурури, ифтихори? Булар дангасалардир, текин томоқлардир.

3. Ҳаётимда бахтиёр дамлар жуда кўп бўлган. Биринчи орзунинг ушалиши... Фарзандли бўлишим... Республикамиз коммунистларининг менга катта ишонч билдиришиб, КПСС XXVI съездига делегат этиб сайлашгани ва съездда иштирок этиш онлари... Айниқса съезднинг иккинчи куни ҳаётимга, менинг шахсий умрим солномасига бир умр муҳрланиб қолди. Ўша куни мени «Останкино» телеминораси концерт залига таклиф этишди. Шунда Марказий телевидение диктори Игорь Кириллов кутилмаганда партия ва ҳукуматимиз менинг меҳнатимни тақдирлаб, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган юксак унвон берганлигини маълум этиб, самимий табриклади. Мен жуда ҳаяжонда эдим. У сўзини давом эттириб, ҳозир мен учун «сюрприз» тайёрлашганини ҳам айтди. Бир зумда экранда Тошкентдаги оилам, оила аъзоларим пайдо бўлди. Ўғлим Ғайратилла эса мени юксак унвон билан табриклар экан, қувончимдан, шодлигимдан беихтиёр кўзларимдан шодлик томчилари қуйилиб келди. Бу унутилмас, энг ҳаяжонли кун эди...

4. Ёшлик йилларим уруш йилларига тўғри келган. Қийинчилик билан ўсдик. Ўша оғир йиллари мурғак қалб билан иложи борича кишиларга, Ватанга ёрдам беришга тиришардик, катталар билан теппа-тенг меҳнат қилардик. Шунинг учун ҳам меҳнат қилиш бизнинг онгимизга сингиб кетди, эътиқодимиз меҳнатга айланди. Меҳнат қилган киши ҳеч қачон хор бўлмаслигини тушунардик. Шунинг учун ҳам Ғалабага ишонардик. Буюк Ғалабага эришдик ҳам, лекин меҳнат менинг эътиқодлигимча қолди. Мен меҳнат туфайли бахт топаяпман.

5. Араб мақолларидан бирида «Қалби пок ота — пок қалбли авлод асосчисидир» дейилади. Дарҳақиқат ҳар бир ота-она жамиятимиз, Ватанимиз учун етук, муносиб ўғил-қиз тарбиялаб вояга етказиб берса, демак улар инсоният олдида ўзларининг муқаддас бурчларини ўтаган бўлишади.

Оилада фарзандларга бўлган тўғри муносабат жуда катта роль ўйнайди. Энг аввало ота-она ҳар бир ишда ўз фарзандларига намуна бўлмоғи лозим. Болани ёшлигидан тўғри сўзлашга, ҳалолликка ўргатиш, меҳнатга кўниктириб бориш ота-онанинг биринчи галдаги вазифасидир.

Ҳозирги тезлик асрида кўпчилик ота-оналар болалар билан шуғулланишга вақт йўқ деб баҳона қилишади. Йўқ, вақт топса бўлади. Ҳар бир ота-она ўз фарзандининг дунёқарашини шакллантириши, унинг нимага қизиқиши, ўқиши, атрофдаги ўртоқлари билан танишиши керак. Акс ҳолда ўз тинчини кўзлаб фарзандларга лоқайдлик билан қараш хунук оқибатларга олиб келиши мумкин. Ўртоқ Л. И. Брежнев айтганидек, «Болалар бизнинг келажагимиздир, улар ўз оталари ва оналари ишини давом эттиришлари лозим».

6. Очиғини айтсам бўш вақтим жуда кам бўлади. Ишда бўламиз, ишдан сўнг жамоатчилик ишлари билан машғул бўламиз. Ҳозирда Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати, Ўзбекистон касаба союзлари Президиуми аъзоси, штатсиз секретари, ВЦСПС аъзоси, республикада мураббийчилик ҳаракати раиси, бирлашма партия комитети аъзоси сифатида жамоат ишларини олиб бораяпман. Агар бўш вақт бўлиб қолса, кичик томорқада ишлайман. Узумчиликка ишқибозлигим бор. Токларни тарайман, сўрисини тузатаман. Ана шунда бутун чарчоқларни унутасан, киши.

Анкета саволларига жавобларни
Т. ТОШЕВ
ёзиб олди.

Ишхона — иккинчи уйимиз

МУСАФФОЛИКДА ГАРД ТУРМАЙДИ...

Ҳар бир инсон катта ҳаёт қучоғида ўз ўрнини топади. У ўзининг яшаши жараёнида у ёки бу ҳунарга мойил бўлиб, унинг жиловини тутади: ишлаб чиқаришнинг бирор шаҳобчасида хизмат қилади, режа тортади, ўқитади, ўрганади, яшайди, ижод қилади...

Мана, Ўзбекистон 50 йиллиги номи билан аталмуш равон, кенг кўчада ҳашаматли бинолар елка тутиб турибди. Пурвиқор иморатларнинг биринчи қавати халқимизнинг ҳожатини чиқарувчи талай муассасалар: бисоти мўл магазин, маданий хизмат кўрсатиш даргоҳлари билан бирга, учта дорихона жам бўлганини кўрасиз. Мана шу дорихоналарнинг ҳар бирининг ўз хизмат кўлами бор. Бири умумий дорихона бўлиб, унда мингга яқин доривор препаратлар, санитария, гигиена жиҳоз ва ашъёлари билан халқимизга хизмат қилса, унинг қаватида бўлган бошқа дорихона шифохона ва даволовчи муассасаларнинг ҳожатбарори, учинчи дорихона эса «Шифобахш гиёҳлар» ёҳуд «Яшил дорихона» деб аталувчи аптека.

Ифтихор билан айтишимиз мумкинки, ҳозир Улуғ Ватан уруши инвалидлари, шахсий нафақада бўлган кишиларга текин ёҳуд жуда арзон баҳода дори-дармонлар бериладиган бўлса, бир ёшгача бўлган гўдакларга дори қанчалик ноёб ва қиммат бўлишига қарамай, бепул берилади.

Дорихонамиз аҳли халқимиз олдидаги хайрли хизматларидан мамнун. «Гиёҳхона» гўзал шаҳримиз аҳолисининг ҳурматидан жой олган бўлиб, ҳар куни бу кичик даргоҳга юзларча кишилар Тошкентимизнинг турли бурчакларидан келишади. Чунки мазкур дорихона соҳибалари қўлдан келганича беморларнинг мушкулини кушод этишга ҳаракат қилишади.

Ҳа-да, бир неча чақирим жойдан, бемор бўлишига қарамай «малҳам» излаб келган кишини ранжитиш одобдан эмас.

Тўғри, дорихона бу «очил дастурхон» эмаски, ҳа деган билан исталган ноёб, камёб ва нодир — исталган дори муҳайё бўлаверса. Ҳозир нима кўп дори-дармоннинг тури кўп: икки мингга яқин дори номенклатураси қайд этилади.

Шуни минг бор афсусланиб айтишимиз мумкинки, шифокорларимиз баъзан янги ва хорижий фирмалар томонидан эндигина келтирилаётган дори-дармонларни бемор тавсияномаси — рецептига тиркашга ошиқишади. Энди бемор дорини топиш ҳадигида «чопгани-чопган». Ваҳоланки, ўша изланаётган «анқонинг тухуми» бўлган дорининг фақат атамаси бошқа бўлган Совет препаратлари бор-ку.

Бизнинг «Гиёҳхона»мизда иш усули бошқача. Бемор излаётган табиат неъматидан ясалган омил йўқ бўлса, уни ўриндоши ҳақида маълумот берилади. Кези келса беморни даволаётган шифокор билан суҳбатда бўлиб, дорихона бисоти билан таништириб турилади. Мабодо изланаётган шифобахш омил яқин орада гиёҳхона арсеналига тушадиган бўлса, бу ҳақда беморга хабар берилади. Бунинг жуда оддий ва мақбул усули бор: бирор откриткага беморнинг адреси ва исталган дори хили ёзиб қолдирилади. Кутилган дори аптекага келгани ҳамон ўша хат эгасига почта орқали хабар берилади. Мабодо кимсасиз инвалид, танг ҳолдаги пенсионерлар бўладиган бўлса, дорихона ходимларидан бири унинг уйига элтиб беришдек хайрли иш қилишга тайёр. Шу боисдан ҳам «Гиёҳхона»миз шаҳримиз дорихоналар кўламида илғорлиги билан ажралиб туради.

Шуни айтиш керакки, кўпчилик билан бўладиган муомала анчагина мураккаб нарса. Совет савдо қонунчилигида харидор ва беморга нисбатан ўта назокатли ва хушмуомала бўлиш талаб этилади.

Шу нарсани ҳам айтиш керакки, хушмуомалаликни фақатгина савдо ҳайъати ходимларидангина талаб қилинибгина қолмасдан, балки харидорларнинг илиқ муомаласи бўлиши ҳам иш маъромининг текис боришига олиб келади.

«Гиёҳхона»миз ҳаётида антиқа ҳодиса рўй берди. Кунларнинг бирида дорихонамизга жуда файзли, оппоқ соқоли ва юзидан нур ёғилиб турган отахон кириб, харидорларнинг тамом бўлишини кутиб турди. Биз уларга курси бериб, ниятларини сўрасак: «Шундай ўзим, дам олгани кирган эдим» деб жилмайиб ўтираверди.

Хуллас, одамлар сийраклашди, тамом бўлди. Шунда отахон қўйниларидан бир открткани чиқариб узатар эканлар:

— Балли қизим, шунга келган эдим — дедилар. Дарвоқе, отахонга хат орқали маккаи санонинг хаб дориси келганидан хабар берган эканмиз. Бор бўлганлиги учун отахонга истаганларича бердик. Шу вақт отахон ўзлари билан олиб келган, қаппайиб турган тўрвани очиб, ундан бир неча залворли «қай» анорни олиб бизга узатдилар:

— Олинглар, ўзимизнинг ҳосил — деганларича пештахтага териб қўйдилар. Биз шунчалик эътироз билдирмайлик, отахон дориларни қийиқчаларига қистирганларича чиқиб кетдилар. Шунда биз учун энг изтиробли воқеа юз берди: дорихонага кириб келган беморлардан бири ғалати оҳангда:

— Уят эмасми, қизлар, шу чолдан нарса ундириб қолгани?! — деганини биламиз. Оғзимиз калимага келмай қолди, нима деб тушунтиришга ожизлик қилдик.

Мана шу биз учун ўринсиз бўлган танбеҳ асаб торини чертиб кетгандек бўлди. Шунда биз қанчалик босиқ бўлиб беморлар билан мулоқатда хушмуомала бўлишга ҳаракат қилмайлик, кайфиятга нимадир силсила бериб турар эди.

Д. ХУЖАЕВА,
«Гиёҳхона» мудираси.

● Фан оламида нима гап?

ГЕОХИМИЯ МЎЪЖИЗАСИ

Икковидан бири: ёки инсонлар сабабчи бўлиб ҳавода тутун камаяди, ёки ҳавода тутун кўпайиб, ерда инсонлар камаяди.

Л. Дж. БАТТОН.

Геохимия — бу ер химияси ҳақидаги фандир. Маълумки, кейинги ўн йиллар давомида «ифлосланиш» термини орамизда кўп ишлатила бошланди. Бу қисқа ва катта кўламли сўз билан инсонни ўраб турган табиий муҳитдаги ёки унинг айрим компонентлари — атмосфера ҳавоси, тупроқлар, ер усти ва ости сувларидаги жараёнлар ва ҳолатлар аниқланади ёки ифодаланади. Бу оддий термин ҳозирда чуқур геохимик маъно ҳам кашф этмоқда. Бу термин охирги йилларда ер сатҳида сув ичида содир бўлаётган ва сифат жиҳатдан ўзгараётган кенг маънодаги геологик муҳит билан тирик модда ўртасидаги модда алмашиниш ҳолатини (ситуациясини) акс эттирмоқда. Модомики модда алмашиниш ерда ҳаёт кечириш ва уни тараққий эттиришнинг энг асосий шароитларидан бири экан, кун сайин кўпроқ территорияларни ўз ичига қамраб олаётган «ифлосланиш» проблемаси дунё афгор оммасининг диққатини тортаётгани бежиз эмас, албатта.

Жиддий фан нуқтаи назаридан қараганда ифлосланиш ўзи нима? Ердаги ҳаёт учун, биринчи навбатда инсонлар учун ифлосланиш хавфининг сири нимадан иборат? Юзаки қараганда бу оддий саволларга жавоб бериш унча қийин эмас, албатта.

Одатда кон атрофида фойдали компонентларга нисбатан ёки уларга қардош — бирга учрайдиган элементлар ёки бирикмаларга бой область ҳосил бўлади. Бундай областлар элементларнинг сочилиш (рассеяние) ореаллари деб ном олган. Бу ном асл маъноси билан геохимик жараён билан узвий боғлиқдир.

Фойдали ва у билан бирга учрайдиган элементларнинг оширилган миқдори тупроқ қатламида, ер усти ва ости сувларида, сув ости чўкиндиларида ва ўсимликларнинг тўқималарида учрайди. Зеро бу едаги геологик муҳит ва биосфера ўртасида модда алмашинишининг ўзига хос шароитлари ҳосил бўлади. Бу ҳолат тарқалиш ореалида йиғилган моддаларни тупроқнинг органик моддасида ва ўсимликларда йиғилган моддалар таркибида учраши билан намоён бўлади. Демак, ореал билан тупроқ ва ўсимликлар ўртасида узвий боғланиш мавжуд экан.

Энди биз фойдали қазилма конларини, жумладан рангли металлар конини қазиб олишни кўз олдимизга келтирайлик. Қудратли техникалардан фойдаланиб инсонлар ер бағридан турли рудаларни қазиб оладилар, уларни бойитиш дастгоҳларида саралайдилар. Шу оннинг ўзидаёқ инсон қанчадан-қанча бўш, лекин саралашга арзимаса ҳам нисбатан юқори миқдорда руда моддасини сақлаган тоғ жинсларини кўпоради ва уларни бир четга йиға бошлайди. Саралаш кўпинча сув ёрдамида бажарилиб, бунда рудали ва рудасиз жинслар ажратилади. Майдаланган кичик зарралар эса лойқа сифатида рельефнинг паст ерларига оқизилади ва уларга саралаш фабрикаларининг «думи» деган ном берилган. Саралаган рудадан металлургия жараёнида металл ажратиб олинади ва яна металл сақлаган чиқиндилар пайдо бўлади, улар ҳавога «учади» (ҳар хил олтингугуртли бирикмалар), сув манбаларига оқизилади.

Рудаларни ердан қазиб олиш, уларни саралаш ва қайта ишлаш ҳамда улардан фойдаланиш жараёнларининг ҳаммасида металларни йўқотиш содир бўлади. атмосфера ёғин-сочинлари, шамол, ер усти ва ҳатто ер ости сувлари таъсирида рудали ва улар билан бирга учрайдиган компонентларнинг тарқалишига имкон яратилади. Ниҳоят тайёр металл буюмларидан бевосита фойдаланиш вақтида улар ишқаланади, синади, парчаланади ҳамда оксидланиб, инсонни ўраб турган атроф-муҳитга тарқалади ва сингиб кетади.

Шундай қилиб, инсонлар ер бағридан фойдали қазилмаларни қазиб олиш билан бир қаторда, уларни ер бағри чуқурликлари билан унинг сирти ўртасига кимёвий элементларни сочади, тарқатади. Бу табиий элементларнинг тарқалиш жараёнига актив иштирок этади, уни ўзининг қудратли, турли хил техника ва энергетик имкониятлари билан тезлаштиради.

Юқорида айтилганларнинг ҳаммаси рангли металлар конига таалуқлидир. Бу ерда руда моддасининг тарқалиши — асосан технология жараёнининг мукаммал бўлмаганлиги орқасида келиб чиқадиган ишлаб чиқариш камчилигидир. Табиатга ташланаётган, руда билан бирга учрайдиган, масалан сульфидли рудаларни қайта ишлашда пайдо бўладиган темир ва алюминийнинг олтингугуртли бирикмалари ва гидроксидларнинг йўлакай ажралиб чиқиши кўпчилик технологияда олдиндан аниқ кўрсатилган, бу аҳвол оддий бир ҳол ҳисобланиб, унга ўрганиб қолинган. Агар бу аҳволнинг асл маъносига бир назар ташласак, унинг нақадар ёмон оқибатлари борлигига ишонч ҳосил қиламиз. Чунки юқори даражада заҳарли ҳисобланган олтингугуртли бирикмалар билан атроф-муҳитни актив заҳарланишига ёрдам қилиб, ўзимизни ўзимиз заҳарлаган бўламиз. Шу нуқтаи назардан қараганда, мавжуд юқори даражада эффектив ҳисобланган технология ҳам, прогрессив технология бўла олмайди. Бу ҳаммага аён бўлиши шарт.

Ана шундай нохуш ҳоллардан қутулиш чоралари борми? Ахир, ер бағридан конларни қазиш керак ва улар таркибидан металларни ажратиб олиш зарурку. Эртага бу металлар яна ҳам кўпроқ керак бўлади. Демак, атроф-муҳитнинг ифлосланиши муқаррар бир нарса. Бинобарин кон қазишдан воз кечиш керакми? Оддий қилиб айтганда бу ишларни ташкил қила билиш керак.

Оптимист олимлар фикрига кўра, агар сайёрамизда геохимик чўллар пайдо бўлмаслиги учун вақт, маблағ ва идрок кучи аялмаса, планетамиз муҳити ҳамма вақт мусаффо бўлади. Буни биз қуйидаги биргина мис-никель конида жорий этилган технологияда яққол кўришимиз мумкин. Маълумки, никель халқ хўжалигининг кўпчилик соҳаларида ишлатилади. Тоза никелни руда таркибидан ажратиб олиш учун ҳозирги кунда электр рафинацияси қўлланилади. Бу процессда турли кимёвий бирикмалар қатори сув ҳам қатнашади. Сув, ўз-ўзидан маълумки ифлосланади. Эндиги навбатда сувни тозалаш проблемаси пайдо бўлади. Бу ишлар ҳаммаси ҳозирги кунда ижобий ҳал этилмоқда, металл ҳам олинмоқда, ифлосланган сув ҳам қайта тозаланмоқда.

Ҳозирги кунда ер сатҳи ва гидросферага ташланаётган заҳарли металлар — қўрғошин, симоб кабилар инсонларни қаттиқ саросимага солмоқда. Шулар жумласидан, тошкўмир ёқилиши натижасида ҳавога чиқаётган симоб миқдори табиий процесслар жараёнида ажраладиган симоб миқдорига тенглашиб, бир йилда бу миқдор 900—1000 тоннага етиб бормоқда.

Инсонлар томонидан атроф-муҳитга тарқалаётган элементлардан яна бири — бу бензинга қўшилган қўрғошиндир.

Юқорида айтилганларнинг ҳаммаси ифлосланишнинг нима эканлигини аниқроқ ифодалашни тақозо қилади. Ифлосланиш — бу геологик муҳит билан биосфера, тирик ва ўлик табиат ўртасидаги моддалар балансининг ўзгаришидир. Бинобарин ифлосланиш — бу, инсонлар ва улар техникасининг табиатга таъсири натижасида содир бўладиган жараёндир. Лекин ифлосланиш тағин, бу — ўтаётган вақтнинг бир моментида ер қобиғининг қандайдир модда алмашиши бузилган бир участкасидаги ҳолатдир, ифлосланиш — бу, табиий объектларга инсонлар ва унинг техник воситалари томонидан келтирилган комплекс элементлар ва уларнинг бирикмаларидир.

Ифлосланиш гоҳо технологиянинг мукаммал бўлмаслиги ёки уни одамлар яхши билмаслиги натижасида содир бўлса, гоҳо инсон била туриб атроф-муҳитнинг ифлосланишига сабаб бўлади. Бу соҳа ўз-ўзидан маълумки, бу қишлоқ хўжалигидир. Бу ерда қишлоқ хўжалиги экинларини сақлаш учун заҳарли химикатлар ишлатилади. Улар бир хил ҳашаротларни ўлдирса, иккинчиларининг пайдо бўлишига шароит туғдиради. Ерга кам ўғит солинса ҳосил кам бўлади, лекин кўп солинса-чи, ерда, сувларда нитрат ва фосфатлар кўпайиб кетади. Мана бу ерда асл маъноси билан «дори ҳам меъёрида дори» деган ибора қўл келади.

М. ЗОКИРОВ,
геология-минерология фанлари доктори.

ФАН ВА ТЕХНИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

ПЛАНЕТАЛАР БАҒРИДАГИ ОЛМОСЛАР

Уран ва Нептун қаърида олмос қатлами бор. Бу қатламнинг массаси ернинг массасидан уч баравар кўп. Шу планеталар тош ядросини қуршаган газ қатламининг асосий ташкил этувчиси бўлмиш метанга катта босим ва юксак температура таъсирини ўрганиб чиққан америкалик олимлар шундай назарияни ўртага ташладилар. Газ қатламидаги босим 6 миллион атмосферага етади, температураси эса 7.000 градусдан ошади.

РЕМОНТ МАШИНАСИ

Францияда темир йўлларни ремонт қиладиган универсал машина ишлаб чиқилди. У экскаватор, кўтаргич кран ва пармаловчи установка вазифаларини бажаради ва рельсдан 3,5 метр нарида чуқурлиги 3 метргача борадиган ҳандақ қазий олади.

АВТОМОБИЛЬ РАДИОЛОКАТОРИ

Япон инженерлари ясаган автомобиль радиолокатори юраётганда машиналар ўртасида хавфсиз масофа бўлишини таъминлайди. Автомобиль тезлиги йўл шароитлари йўл қўядиганидан ошиб кетса, огоҳлантирувчи сигнал берилади.

ДАРАХТ КЕСИШ МАШИНАСИ

Швецияда электрон қурилма воситасида бошқариладиган дарахт йиқитувчи ўзи юрар ўрмаловчи машина ишлаб чиқилди. Бир киши бошқарадиган бу машина дарахтни арралаб қулатади, унинг шох-шаббаларини кесиб йиғади ва белгиланган узунликда хода кесади.

НИҲОЛ ЎТҚАЗАДИГАН АГРЕГАТ

Америкадаги бир фирма ниш урган сабзавотни ўтқазадиган агрегат ишлаб чиқарди.

Сабзавот ва бошқа экинларни ниш урдириб ўтқазиш ҳосилдорликни оширишга ва ўсиш даврини қисқартиришга имкон бериши аниқланди.

АЛАНГА ОЛМАЙДИГАН ЁҚИЛҒИ

Самолёт аварияларидаги ёнғинлар одатда ёқилғи буғларининг аланга олиши натижасида рўй беради.

Бундай ёнғинларга йўл қўймаслик учун АҚШда авиация ёқилғисига қўшиладиган полимер модда яратилди. Самолёт ерга бориб урилганида бу модда ёқилғи билан аралашади ва уни музлатиб қўяди, натижада буғ ҳосил бўлиш имконияти йўқолади.

(ТАСС).

АЖОЙИБОТЛАР ОЛАМИДА

БУРГУТ ЯХШИ ХИЗМАТ ҚИЛМОҚДА

Киров шаҳридаги паррандачилик фабрикасида Яшка лақабли бургут ғалати бир юбиляр бўлди. Мана 10 йилдирки, у бу ерда қоровуллик хизматини адо этмоқда ва товуқлар билан жўжаларни тузуккина қўриқламоқда.

Корхона марказий корпусининг томига ўрнатилган каттакон вольердаги қўндоққа ғурур билан қўнган даҳшатли йиртқич ўз қораси биланоқ қаргаларни, заҳчаларни ва бошқа бегона қушларни ҳайиқтиради. Илгари бу қушлар гала-гала бўлиб фабрика территориясига учиб келар, цехларга кириб юқумли касалликларни тарқатарди.

Яшкани бу ерда ҳамма боқади. Лекин бургут оператор слесарь И. Охапкинга айниқса ўрганиб қолган: Лақабини эшитиши билан катта қанотларини ёзади ва силаса жим туради.

— Бургутни товуқ қўриқлашга биринчи бўлиб ўргатган биз эмасмиз, — дейди фабрика директори Б. Васенин, — бир вақт журналларнинг бирида қушнинг шундай хизмати тўғрисидаги мақолани ўқигандим. Тез орада бир воқеа юз берди — Мактаб ўқувчилари ўрмондан топиб олишган бургут боласи учун хўрак сўраб келишди ва уни беш ойлик бўлгунча боқишди. Сўнгра болалар уни бизга ҳадя этишди. Қанотли қоровул ишга шундай «кирган эди».

Г. ЗИКОВ,
ТАСС мухбири.

НАБОБОТ ОЛАМИ МЎЪЖИЗАЛАРИ

ҚОВОҚМИСАН, ҚОВОҚ...

Табиат неъматлари ичида қовоқ ўзининг серхислат, шифобахшлиги билан танилган. Бизнинг ўлкамизда ўттиз килограмм атрофида бўлган қовоқларнинг етиштирилиши табиий ҳол. Бразилиялик дала шайдоси Жозе Фариа ўз томорқасида нақ тегирмон тошидек келадиган қовоқни етиштирди. Улкан қовоқларнинг сарасини тортиб кўрганларида 63 килограмм келди.

Шуни айтиш керакки, одатда Бразилияда етиштириладиган қовоқларнинг вазни 20 килограммдан ошмас эди. Шу туфайли баҳайбат «рекордчи» қовоқ мамлакат пойтахтида намойишга қўйилган.

ҚУЛОЧ СИҒМАС РЕДИСКА

Баъзан фавқулодда содир бўлган мўъжизани табиат ҳазили деб аташади. Ҳайратингиздан ёқа ушлайсиз, янгилик. Ўрта Ер денгизида жойлашган табиати ниҳоятда кўркам бўлган Кипр давлатининг Ларнаки шаҳарида истиқомат қилувчи бир киши ўзининг чорбоғида катталиги бир қулоч бўлган редискани етиштиришга мушарраф бўлди. Ажабтовур бу табиат неъматининг оғирлиги 8.200 грамм келиб, барчанинг нигоҳини боғлаб қўйди. Бу «ғалати» редиска аҳолига кўргазма сифатида шаҳарнинг энг гавжум бўлган марказий майдонларнинг бирига қўйилиб, намойиш қилинди.

ГУЛЛАРГА ШОВҚИН СОЛМАНГ

Ҳозирда шу нарса маълумки, шовқин умр ва асаб заволи ҳисобланади. Шу туфайли ҳам гигиенист олимлар шовқинни жиловлайдиган омиллар яратилиши лозимлиги ҳамда шовқин чиқармаслик лозимлигини таъкидлайдилар.

Американлик олимлар 20 турдаги ўсимлик намуналарига шовқиннинг таъсирини ўргандилар. Улар қайд қилишларича, шовқин ўсимликларнинг табиий ўсишини сусайтириб, ривожланиш суръатини 47 процент тушириб қўяр экан. Шу туфайли ҳам энди гулзорларда «Гулларни узманг!» деб осиб қўйилган иборалар билан бир қаторда «Гулларга шовқин солманг» деб аталадиган хитобчалар ҳам ёзилиб қўйилиши воқеликдан йироқ эмас. Ҳа, гулнинг ҳам нози бор.

М. НАБИЕВ.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА

М. Қориёқубов номидаги Ўзбек Давлат филармонияси

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

6 ДЕКАБРЬ СОАТ 19.00 ДА

«ГЎЗАЛ» АНСАМБЛИНИНГ

КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист
Олмахон ҲАЙИТОВА

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист ва Қорақалпоғистон АССР халқ артисти
Гулшод ОТАБОЕВА

Тошкент область, Ленин комсомоли мукофотининг лауреати Олимжон ОРИФЖОНОВ,
Солистлар: Фахриддин УМАРОВ, Гулчеҳра ИСМОИЛОВА, Ҳасан КАРИМОВ, Абдуқодир ЮСУПОВ, Тоштемир ТОИРОВ, Таваккалхон ТУРСУНОВА.
Сатира, юмор ва интермедия ижрочиси Абдуфаттоҳ САИДОВ.
ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ

«Гўзал» ансамблининг бадиий раҳбари — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист ОЛМАХОН ҲАЙИТОВА.
Музика раҳбари — Туйғун ОТАБОЕВ.

ЯНГИ МОДЕЛЛИ БЛУЗКА

Тошкент «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси
Полиэфирли ип қўшиб такомиллашган полотноли блузкани
Таклиф этади
МОДЕЛЬ 2200.

Қоматга ёпишиб турувчи олдида қадаладиган тугмалари бор. Енги «реглан» типида тўлиқ узайтирилган бўлиб, нозик қайтарма билан тугалланади. Ёқаси қайтармали, гардишли. Размерлари: 44—54.

МОДЕЛЬ 2054.

Блузка қоматга ёпишиб туради, кўкракбурмали, нозик бурмали, тахи бор, енги ярим узун, учида қайтарма билан тугалланган. Ёқаси ихчам, гардишли шаклда.

Тоза жун калавасида тўқилган юбка бундай блузкалар билан чиройли кўринади. Юбка донадор қатлар билан жимжима қилинган. Қатлар чоклар билан безаклан...

Ранги: жигарранг, кулранг, яшил, тўқ кулранг.

«МАЛИКА» ТАМҒАСИ БОСИЛГАН БУЮМЛАРНИ СОТИБ ОЛИНГ!
Тошкент «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси.
«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН АГЕНТЛИГИ.

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитетининг янги ташкил этилган
235-РАДИОТЕХНИКЛАР ЎРТА ШАҲАР ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
8-синф ҳажмида маълумотли йигит ва қизлардан қуйидаги ихтисосликлар бўйича
ҚЎШИМЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Радиоаппаратуралар ва приборлар монтажчиси, радиоаппаратуралар созловчиси, токарь-универсал, гальваник.
Ўқиш муддати 3 йил.
Ўқувчиларга билим юртларини тугатганларидан сўнг диплом берилади, улар ўқиш давомида давлат таъминотида бўладилар. Талабалар ишлаб чиқариш практикасини ўташ даврида иш ҳақининг 33 процентини оладилар.
Билим юртини имтиёзли диплом билан битирганлар олий ўқув юртларига ўқишга кириш имтиҳонларини топширмай қабул қилинади. Бошқа шаҳарликларга ётоқхона берилади.
Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари лозим: билим юрти директори номига ариза, таржимаи ҳоли, маълумоти тўғрисидаги ҳужжат, туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома, 3х4 см. ҳажмдаги 4 дона фотосурат, 286-формадаги медицина справкаси.
Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, 12-алоқа бўлими, 2-«Сергели массиви» 64«а»-уй (40, 58, 75-автобуслар ва 19-троллейбуснинг «3-квартал» бекати).

ШИША ИДИШЛАРНИ ТОПШИРИНГ!

ОДАТДА КЕФИР, ҚАЙМОҚ, МАЙОНЕЗ ЁКИ ПАХТА ЁҒИ, ПЕПСИ-КОЛА, ЁКИ МИНЕРАЛЬ СУВДАН БЎШАГАН ШИША ИДИШЛАР ОШХОНА ЖАВОНЛАРИДА, ПЕШ АЙВОНДА, БАЛКОНДА ҚАЛАШИБ КЕТАДИ, БАЪЗИДА УЛАР ТАШЛАБ ЮБОРИЛАДИ. БИЗНИНГ САНОАТИМИЗ ЭСА БЎШАГАН ШИША ИДИШЛАРГА ДОИМО МУҲТОЖ БЎЛИБ ТУРАДИ.

Озиқ-овқат саноатининг шиша идишларга бўлган талаби асосан сиз магазинларга ва қабул пунктларига топширган идишлар ҳисобига қондирилади.

Эрта-индин магазинга кирганингизда пепси-кола, кефир, қаймоқ, ўсимлик ёғи, лимонад, шампан виноси, шарбатлар, минерал сув сотиб олиш учун

БЎШАГАН ШИША ИДИШЛАРНИ ТОПШИРИНГ!

ШАҲАРНИНГ БАРЧА ОЗИҚ-ОВҚАТ МАГАЗИНЛАРИ ВА ҚАБУЛ ПУНКТЛАРИ БЕЛГИЛАНГАН БАҲОЛАР БЎЙИЧА БАРЧА ХИЛ ВА ҲАЖМДАГИ ШИША ИДИШЛАРНИ ЧЕКЛАНМАГАН МИҚДОРДА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ.

Шиша идишларни қабул қилишни рад этиш ҳоллари юз берганида ушбу телефонга қўнғироқ қилинг: 33-72-59.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ БОШ САВДО БОШҚАРМАСИ.

«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН АГЕНТЛИГИ.

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА
6 ВА 10 ДЕКАБРЬ СОАТ 19.30 ДА

ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ

МАШРАБ БОБОЕВ,

«ГУРУНГ»

(Драма)

Саҳнага қўювчи режиссёр — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, Ўзбекистон Ленин комсомоли ва А. Д. Попов номидаги мукофотлар лауреати Б. ЙЎЛДОШЕВ.
Рассом — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, СССР Давлат мукофотининг лауреати Г. БРИМ.

РОЛЛАРДА:

СССР халқ артисти, СССР ва Ўзбекистон ССР Ҳамза номидаги Давлат мукофотларининг лауреати Н. РАҲИМОВ;
Ўзбекистон ССР халқ артисти, СССР Давлат мукофотининг лауреати Ё. АҲМЕДОВ;
Ўзбекистон ССР халқ артисти П. САИДҚОСИМОВ;
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: О. ЮНУСОВ, Т. КАРИМОВ;
артистлар: Ҳ. НУРМАТОВ, Қ. САЪДУЛЛАЕВ, Ё. САЪДИЕВ, Р. АВАЗОВ, Н. ОЛИМОВ, М. ДЎСТМАТОВ, Ў. АБДУСАИДОВ ва бошқалар.
Телефонлар: 44-24-47, 44-57-75.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 4/XII да Нодирабегим, 6/XII да Гурунг (премьера).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 3/XII да Олифта, 4/XII да Ёшликда берган кўнгил, 5/XII да Вой, дод!, 6/XII да Ишонмасанг, ўлаunion ман.

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — «ПРОМЕТЕЙ» ЦИРК СПЕКТАКЛИ (19.30 да).

КИНО

3 ДЕКАБРДА

ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМЛАР:

«БИЗНИНГ ҚУРИЛИШ» — Тошкент Советининг 50 йиллиги номли.
«ТАЙМИР УЗРА ҚУЁШ» — Нукус.
«ГЕННАДИЙ БОШТАНЮК, БРИГАДИР» — Қозоғистон.

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«УМР ЙЎЛДОШИМ БЎЛИНГ» — Искра (16, 18, 20.00, телефон 39-14-59), Тошкент Советининг 50 йиллиги номли (жуфт соатларда, телефон 78-47-25).
«ТЕҲРОН — 43» — Санъат саройи (катта зал — 16.15, 19.15, кичик зал — 17.15, 19.15).
«СИРЛИ ТАҚИНЧОҚ» — Чайка (жуфт соатларда, телефон 77-06-20), Москва (тоқ соатларда).
«КОМЕНДАНТЛИК СОАТИ» — ВЛКСМ 30 йиллиги номли (жуфт соатларда, телефон 33-44-52).

4 ДЕКАБРЬ

ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМЛАР:

«БИРИНЧИ КАМАЗ ТАЙЁР» — Дружба.
«БИЗНИНГ ҚУРИЛИШ» — Тошкент Советининг 50 йиллиги номли.
«ТАЙМИР УЗРА ҚУЁШ» — Нукус.
«ГЕННАДИЙ БОШМАНЮК, БРИГАДИР» — Қозоғистон.

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«УМР ЙЎЛДОШИМ БЎЛИНГ» — Искра (16, 18, 20.00), Тинчлик (жуфт соатларда).
«ТЕҲРОН — 43» — Санъат саройи (катта зал — 11, 13.45, 16.15, 19.15, кичик зал — 12, 14.30, 17.15, 19.45).
«СИРЛИ ТАҚИНЧОҚ» — Москва (тоқ соатларда), Тошкент Советининг 50 йиллиги номли (жуфт соатларда).
«КОМЕНДАНТЛИК СОАТИ» — Чайка (жуфт соатларда), ВЛКСМнинг 30 йиллиги номли (жуфт соатларда).

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ НЕФТЬ-ГАЗ САНОАТИ ПРАВЛЕНИЕСИ, «ЎЗБЕКНЕФТЬ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ ВА ТОШКЕНТ ТЕХНИКА УЙИ
4 ДЕКАБРЬ
СОАТ 10.00 ДА
«Нефть-газ қудуқлари ва фонтан усулида қазиб чиқаришнинг ер ости ва капитал ремонти ускуналари соҳасида янги ишлаб чиқилган мосламалар» мавзусида
ИЛМИЙ-ТЕХНИКА СЕМИНАР-КЕНГАШИНИ ЎТКАЗАДИ
Илмий-техника семинар-кенгаши «Ўзбекнефть» ишлаб чиқариш бирлашмасининг ушбу адресдаги биносида ўтказилади: Тошкент шаҳри, Куйбишев кўчаси, 21-уй.

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

3 ДЕКАБРЬ — ПАЙШАНБА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси

18.00 Н. Тихонов. «Йиллар ва йўллар». 18.40 «Миллионлар ленинча университети». «Меҳнатни рағбатлантиришни такомиллаштириш». 19.15 «Дунё воқеалари». 19.30 «Қўшиқ инсон билан қолади». Ленинграддан олиб кўрсатилади. 20.15 «Қиш этюди». 20.25 «Кичик ер». Кўп серияли телевизион ҳужжатли фильм. Ўртоқ Л. И. Брежнев китоби асосида. 3-фильм. 21.30 «Время». 22.05 Останкино концерт студиясида ёшлар кечаси. Армия ёшидаги йигитларни Совет Армияси сафига кузатиш. Уруш ветеранлари билан учрашув. 23.50 «Дунё воқеалари».

Марказий телевидениенинг тўртинчи программаси

19.30 Табиатни муҳофаза қилишга бағишланган ҳужжатли фильмлар программаси. 20.15 М. Равель асарларини Москва Давлат симфоник оркестри чалади. 21.15 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар». 21.30 «Время». 22.05 «Бу милицияда содир бўлган эди». Бадиий фильм. 23.25 «Александр Гриннинг Қрим саҳифалари». Телевизион ҳужжатли фильм.

Ўзбекистон телевидениесининг программаси.

I

17.45 Кўрсатувлар программаси. 17.50 Мультфильм. 18.00 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Биз — 80-йиллар комсомоллари». 18.30 «КПСС Марказий Комитети ноябрь (1981 йил) Пленуми қарорлари — ҳаётга». Муборак газни қайта ишлаш заводи (рус.). 19.00 «Ахборот» (рус.). 19.15 «Қизлар гулдастаси». 20.00 «Ахборот». 20.25 Москва. «Кичик Ер». Кўп серияли телевизион ҳужжатли фильм. Ўртоқ Л. И. Брежнев китоби асосида. 3-фильм. 21.30 Москва. «Время». 22.05 Ю. Бондарев. «Соҳил». М. Горький номли Давлат академик рус драма театрининг спектакли. 00.05 Кўрсатувлар программаси.

II

18.05 Кўрсатувлар программаси. 18.10 Сиртдан ўқиётган студентлар учун. Назарий механика. 19.00 Москва остоналаридаги жангнинг 40 йиллигига. «Отлан, буюк Ватаним». Ҳужжатли фильм. 20.00 Сиртдан ўқиётган студентлар учун. Инглиз тили. 20.30 Янгиликлар. 20.50 «Ҳужжатли кино экрани». 21.30 МТ IV.

4 ДЕКАБРЬ — ЖУМА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси

9.00 «Время». 9.40 Эрталабки гимнастика. 10.05 «Горнчилар, қаердасиз!». 10.35 «Бу милицияда содир бўлган эди». Бадиий фильм. 11.55 «Ўрмондаги кўлда». Телевизион ҳужжатли фильм. 12.05 Д. Шостакович. 1-квартет. Ленинграддан олиб кўрсатилади. 12.20 Янгиликлар. 15.00 Янгиликлар. 15.20 «Меҳнатинг — иқболинг». Кинопрограмма. 16.10 «Ўсмирлар ижоди». 16.40 «Москва ва москваликлар». 17.10 «Халқ ижоди». 17.55 Москва ҳақидаги ҳужжатли фильмлар программаси.

18.30 РСФСР халқ артисти Л. Гурченко ижросида уруш йиллари қўшиқлари. 19.05 «Дунё воқеалари». 19.20 «Тайфун» операциясининг ҳалокати». Ҳужжатли фильм премьераси. 19.40 Т. Хренников. Скрипка ва оркестр ижроси учун 2-концерт. РСФСРда хизмат кўрсатган артист И. Ойстрах ҳамда Марказий телевидение ва Бутуниттифоқ радиосининг СССР халқ артисти В. Федосеев раҳбарлигидаги Катта симфоник оркестри ижро этади. 19.55 МОСКВА ОСТОНАЛАРИДА НЕМИС-ФАШИСТ ҚЎШИНЛАРИ ТОР-МОР ҚИЛИНГАНЛИГИНИНГ 40 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ МАЖЛИС. Концерт. Кремль Съездлар саройидан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида — «Время». Кўрсатув тугагач — Хоккей бўйича СССР чемпионати. МАСК — «Сокол». 3-давр. В. И. Ленин номли Марказий стадионнинг Кичик спорт майдонидан олиб кўрсатилади. 24.00 Янгиликлар.

Марказий телевидениенинг тўртинчи программаси

19.30 «Киносаёҳатчилар клуби». 20.30 Халқ куйлари. 20.45 «Тунингиз хайрли бўлсин», кичкинтойлар». 21.00 Концерт. Концерт тугагач — «Время». 22.05 «Азиз инсон». Бадиий фильм.

Ўзбекистон телевидениесининг программалари

I

11.25 Кўрсатувлар программаси. 11.30 «Футбол юлдузлари». Мультфильм. 11.50 Болалар учун фильм. «Ер остида». 12.30 Рус адабиёти. В. Маяковский сатираси (рус.) 13.00 «Аслида қаердан бошланар Ватан». Фильм-концерт. 17.45 Кўрсатувлар программаси. 17.50 «Мис тоғ бекаси». Мультфильм.

18.10 КПСС XXVI СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ — ҲАЁТГА! «Бекобод металлургия комбинати. Реконструкция муаммолари». 18.40 «Илҳом». Ижодкор ёшларнинг телевизион клуби. 19.20 «Ахборот» (ўзб., рус.). 19.55 Москва. МОСКВА ОСТОНАЛАРИДА НЕМИС-ФАШИСТ ҚЎШИНЛАРИ ТОР-МОР ҚИЛИНГАНЛИГИНИНГ 40 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ МАЖЛИС. Концерт. Кремль Съездлар саройидан олиб кўрсатилади. 21.30 Москва. «Время». 22.05 «Турналар учмоқда». Бадиий фильм. 23.40 Кўрсатувлар программаси.

4 бет ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ») — орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент — ГСП, Ленин кўчаси, 41 ТЕЛЕФОНЛАР: секретариат, — 33-57-02, бўлимлар: партия турмуши — 32-63-66; саноат 32-53-83; қурилиш — 32-58-85; шаҳар хўжалиги — 32-57-83, совет қурилиши ва ҳуқуқ — 32-54-19, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари 32-53-10; адабиёт ва санъат — 32-56-81; ахборот — 33-28-95, спорт ва ҳарбий-ватанпарварлик ишлари — 32-55-32; хатлар — 33-29-70; эълонлар бўлими — 33-81-42; нашриёт диспетчери 32-78-94; нашриёт телефон станциясининг навбатчилари — 33-90-50.